

K U T

Türklerin Maneviyat Anlayışı

ƒ Y N K

“TÜR K”

**ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD**

**İstanbul
2017**

K U T
Türklerin Maneviyat
Anlayışı

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

Editör: Şafak TUNÇ **Redakte/Tashih:** Hızır ERCAN

Baskı Tarihi

H.1438 /M.2017

İletişim

Web: <http://huvallahu.com>

e-mail: ellhuve@hotmail.com

Basım Yeri:

Seçil Ofset Matbaacılık

ve Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.

Tel: (90) 212 - 629 06 15 pbx

ISBN

978-605-82964-1-1

İ Ç İ N D E K İ L E R

DİBÂCE.....	1-4
KUT NE DEMEKTİR?.....	5-18
Devleti Yönetme Yetkisi Kim Tarafından Verilir?.....	8
Türklerdeki Cihan Hâkimiyeti Düşüncesinin Kaynağı Nedir?.....	16
TÜRKLERİN KÖKENİ.....	19-36
Hz. Âdem Hangi Lisanı Konuşuyordu?.....	21
Hz. Âdem Kimdir?.....	24
Hz. Âdem'in Dini?.....	25
Hz. Âdem'den Önceki Varlıklar Ruhanî Terbiye Görmemişlerdir.....	26
İnsan Varlığının Hz. Âdem'den Bugüne Daima Gelişme Göstermesi "Hüve Her An Yeni Bir Şandadır" Arzusunun Bir Yansımasıdır.....	27
Hz. Âdem'den Sonra Gelen Nesil Nedir? Millet Kavramı Ne Zaman Ortaya Çıktı?.....	30
Allah'ın Ordusu.....	34

TÖRE.....	37-42
Türk Demek Töreye Yani Allah'ın Nizamına Uyan Demektir.....	38
TÜRKLERİN İLÂHÎ ÂLEM TASAVVURU VE ALLAH ANLAYIŞLARI.....	43-65
Göktürk Kitabelerinde Tanrı İdrak Ve Anlayışı.....	46
Şamanizm Türklerin Bir Dini Değildir.....	53
Yaşam Allah'ın Bilinmeklik Arzusunun Bir Tatbikatıdır.....	57
İnsan Dünyaya Ait Bir Varlık Değildir.....	57
İnsanın Dünyaya Gelişi Tamamen Allah'ın Programının Bir Etabıdır.....	60
İnsanlar Dünyaya Geldikten Sonra Dünyaya Uymuş Az Bir Kısmı İse İlâhî Âleme Dönüş için Hazırlık Yapmıştır.....	62
Kılıcım Gök Girsin Kızıl Çıksın.....	63
Kayad el-Asr	64
YAYIMLANMIŞ ESERLER.....	66-68

DÎBÂCE

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Tarih, Allah'ın programıdır. Bu kitap ilk günden günümüze kadar din tarihi araştırması olarak kaleme alınmıştır.

Rabbimiz; “**Ben bir insan yaratacağım**” buyurmuştur. İnsandaki hasletler iki noktada toplanır. Birincisi “**ruh**”, ikincisi “**cismaniyet**”. Dünya ile ilgili olduğundan her insan bu hususu yani cismaniyeti yaşar. Ancak insan, ilâhî hakikati idrak edip anlayabilmesi için ruhanî tecelliye ve manevî bilgiye muhtaçtır. Buradaki asıl mesele, bu iki hususun birlikte idrak edilip bilinmesidir.

Yaşam, insanın maddi gayretleri ile meydana çıkmaktadır. Ancak ruhanî terakki, Allah'ın bu hususta bilgi vermesi ile mümkün olmaktadır. İşte maneviyatın bu hususiyetlerini, insanın kendi kendine bilmesi mümkün olmadığından, Allah'ın o ilim ve bilgileri lütfetmesi icap eder. İşte onun için Rabbimiz, ilk andan itibaren kendisinin tayin ettiği ve ilâhî bilgi ile mücehhez kıldığı insanlar vasıtası ile bütün insanlara gerçeği bildirmiş ve yönlendirmiştir. Bu hususiyetin ilk tatbikatı “**Kut**” ismi ile ifade edilmiştir.

Zamanla bu hususiyetin değişik ifadeleri olmuştur.

KUT

Ancak ilk isim “**Kut**” olarak yani “**ilâhî kudret tarafından kutsanmış**” olarak tarif edilmiştir.

Nitekim Âdem o insandır. İşte ilk insanlarda bu husus “**kut**” ismi ile anılmış, daha sonraları her zaman diliminde, Allah’ımızın vazifelendirmiş olduğu, “**peygamber**” ismi ile ifade edilmiş, Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed’den sonra da “**zamanın insanı**” yani velâyet olarak değerlendirilmiştir.

Dünyada, Hz. Âdem’den sonra ilk kurulan devlet ve Müslüman topluluğunun başında olana, “**kut**” ismi verilmiştir. Müslüman, Allah’ı Allah’ın arzu ettiği gibi bilip tasdik edendir. Rabbimiz, Hz. Âdem ile yani ilk günden itibaren yakınlık vermiş olduğu bir gönül ile ki bu yakınlık velâyettir; insanlara hakikati bildirmiştir. Türkler, ilk zamandan beri Allah’ı, Allah’ın arzu buyurduğu gibi kabul ve tasdik etmişlerdir.

Türklerin devlet anlayışında, siyasi otorite veya hâkimiyet kavramı “**KUT**” kelimesi ile ifade edilmiştir. Kut, egemenlik hakkının Tanrı tarafından verilmesi demektir. Bir başka deyişle, Türklerde hâkimiyetin kaynağı ilahîdir. Bu bakımdan, Türk kağanı adeta ilâhi iradenin yeryüzündeki temsilcisi gibidir.

Türklerde, devlet ve hâkimiyet düşüncesinin Kut anlayışı ile temellendirilmesi, onlardaki yönetim gücünün, meşru (yasal) bir zemine dayandırılması ile ilgilidir.

Tanrı irade ettiğinden, kendisine "**KUT**" (kutsal bağış) yetkisi, verilen Kağan, Hakîm olan Tanrının yeryüzündeki temsilcisi sayılırdı.

Hakîm olan Tanrı'dan bu yetkiyi alan, meşru otorite sayılır ve siyasi anlamda başkalarını yönetme gücüne sahip olurdu. Böylelikle KUT meşrulaşmış iktidarı ifade ederdi.

Kut ile hakana, halkı yönetme yetkisi Tanrı tarafından bağışlanmış olmaktadır. Hakan, böylelikle siyasi iktidar hakkına sahip olur ancak bu salahiyetin kaynağı Tanrıdır dolayısıyla hâkimiyetin menşei ilâhidir. Bu yüzden Türk hükümdarları kendilerini ilâhi yani insanüstü varlıklar olarak görmezler, sadece bir "**VAZİFELİ**" gibi davranırlardı. Nitekim halkını iyi yönetemeyen hakandan kutun alındığı düşünülerek kurultay tarafından hakanlıktan indirilirdi. TÖRE "**İLAHİ NİZAM**" OLDUĞU İÇİN ALLAH KENDİ NİZAMINA UYGUN OLAN KİŞİYE KUT YANİ "**YÖNETME YETKİSİ**" VERİR, LAYIK OLMADIĞINI GÖRDÜĞÜNDE İSE BUNU GERİ ALIRDI.

Her ne kadar "**Tanrı tarafından kut verilmiş**", "**kut sahibi**" (kutsanmış, mukaddes), "**Tanrı'dan olma**, **Tanrı'ya benzer**" addedilse de, hükümdarın iktidârının meşrûiyeti sâdece Kut ile başlayıp, Kut ile bitmekte değildir. İktidarda meşrûiyetin devamı, iki şeye bağlıdır: Millete hizmet ve Töre'ye bağlılıktır.

KUT

Türklerin diğer milletler tarafından kıskanılmasında onlara verilen bu kutun etkisi de vardır. Bu kıskançlık İblis'in Hz. Âdem'e yönelik kıskançlığını çağrıştırmaktadır. Allah'ın lütfettiğine yapılan bu kıskançlık ve çeke-memezlik her devirde görülmüştür.

Tarihe bakıldığı zaman, Allah'ımızın bu kadar evliya, ulema, komutan gönderdiği ve pek çok devletler kuran milletinin Türkler olduğu görülmektedir. O halde, Allah'ımızın Türklere ileri bir hususiyet lütfettiği anlaşılmaktadır.

Bizim milliyetçilik anlayışımız Allah'a dayanıyor. Zaten Allah'a dayanmayan her şey gelip geçicidir. Millet tertibini kuran Allah'tır. Allah'ımız her kuluna beşeri ilham verir, ama daima Allah'ı düşünene Allah'ımız ilâhî ilham lütfeder.

Huve't-tevfiku'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

KUT NE DEMEKTİR?

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Türkçenin bilinen en eski iki kelimesinin “**Tanrı**” ve “**Kut**” kelimeleri olduğu belirlenmiştir. Tek Tanrı fikrine çok erken dönemde ulaştığı görülen Türk toplumlarının birlikçi, bütünlükçü, cihanşümül ve insanlık çapında idealler taşıyan devletler kurmalarının bir sebebi de bu olsa gerekir.

İslâmiyetten önce Türkler, devlet yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından verildiğine inanmışlardır. Bu düşünce İslâmiyet'in kabulünden sonra da sürmüştür. Nitekim Osmanlılardaki hâkimiyet düşüncesi de Orta-Asya Türk devlet geleneğinin devamıdır.

Türklerdeki bu yönetme yetkisinin, Tanrı tarafından verildiğine olan inanç, KUT anlayışı olarak değerlendirilmektedir.

Kut kelimesinin çeşitli anlamları üzerinde durulmuştur: W. Radloff; A. Vambery, V. Thomsen kut sözünü "SAADET", tabiri iptidai cemiyetlerdeki "mana"ya benzeten Z. Gökalp; "MUKADDES", F. Köprülü; "SAADET" olarak almışlardır. W. Barthold; "SAADET" ve "BAHT" ifade ettiğini söylediği kut kelimesinin Kutadgu Bilig'de "HAŞMETMEAB" (majeste) mefhumunu karşıladığını kabul etmiştir. Reşit Rahmeti Arat; "KUTLU VE MESUT OLMA", Menges; "SAADET, BAHT", F. Altheim; "ŞANS, TALİH", A. V. Gabain; "SAADET", R.

KUT

Giraud, "TALİH, MUTLULUK", L. Rasonyi; "SAADETE ULAŞMA", A. Bombacı; "ŞANS, KADER, TALİH", A. Caferoğlu; "SAADET, manalarında kullanmışlardır.

Türk devlet geleneğinde ülkeyi yönetme yetkisinin hükümdarlara TENGRİ (tanrı) tarafından verildiği inancına "**kut**" denir. Kut, Türk-Moğol ve Altay halk inancında "KUTSAL ENERJİ" anlamına da gelir. Kutsal yaşam gücü, bereket, hayat verici, mübareklik, canlılık gibi anlamları vardır.

Kut, Türklerde devlet idaresinde güç, yaratıcılık ve yetki bakımından sahip olunan üstün güç anlamında ilâhi bir kaynaktan gelen rahmet olarak tanımlanmaktadır.

Kut kelimesi, "**Siyasi otorite**" anlamında Oğuz Destanı'nda geçmektedir. Kutadgu Bilig'de ise doğrudan doğruya "**devlet**" kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılmıştır. Ancak burada kullanılan devlet, "**Devlet kuşu**" anlamında bir talihi ifade etmek için kullanılmıştır. Bizim bugün devlet dediğimize, eski Türkler **İL** derlerdi.

XI. yüzyılda "SAADET" kelimesi, "**kıv**" veya "**ku-
vıg**" sözü ile karşılanmaktaydı. Divanü Lügati't-Türk'te derlenen bir halk edebiyatı örneğinde, "**Kut kıvıg berse idhim**" yani "**Tanrım siyasi otorite kudreti (KUT) ve saadet verse**" şeklinde bu iki sözün birbirinden kesin ayrılmış olduğu görülmektedir.

Kutadgu Bilig demek, "**kut kazanma bilgisi**" demektir.

Devrin Gök-Türk alfabesiyle yazılıp günümüze kadar ulaşan **Irk Bitig** adlı kitapta görüldüğü üzere, bir insan Tanrı'dan, O'nu yücelterek ve saygıyla niyaz ederek "**kut**" isteyebiliyordu. Tanrı da dilerse "*kut ve sürüler*" veriyor, "**uzun ömürler**" bağışlıyordu. Demek ki kut kaynak bakımından Tanrı'dan gelmekte idi.

Kut'un güçlenmesinin diğer bir sebebi de, halkın hayır duasıdır. Kutadgu Bilig'deki, belki de en dikkate değer bir metin, bu sorunun cevabını veriyor: "**Tanrı kadirdir, âdildir; gerçek Töre'yi koyan, veren O'dur; yarattığı bütün mahlûklara gücü yeter**". Her şeyden önce kut, Tanrı'nın bir ihsânıdır. Kutu yükselten de Tanrı'dır. Yani kut "**yükselebilen!**" bir değerdir. Eserin 1258. beyiti: "*Törüttüng mini sen kötürdüng kutun Yazuklug kulung men tapugsuz otun*" "**Beni yarat-tın ve kut'umu yükselttin; ben senin günahkâr âsi bir kulunum**" şeklindedir. Yine: "*Bayat kimge kılsa inâyet basut Aning boldı ajun bolu birdi kut*" "**Tanrı kime inâyet ve yardım ederse, dünyâ onun olur ve o kuta kavuşur**" denilmektedir. Günahkâr kulu, kut yolunda destekleyen Tanrı'dır. Bayat (Kadim Tanrı) kime inâyet ederse, o kişi iki cihanda kut bulur.

İslâm öncesi devirlerde, Allah'ımızın Türkler'den

KUT

seçtiği bir gönüle ilham vermesi ve onun ile o topluluğa maddi ve manevi enerji vermesi durumu **kut** hususiyetidir. İslâm'dan sonra bu hususiyet velâyete lütfedilmiştir ki, Allah'ın seçtiği bir gönül ile o topluluğa maddi ve manevi enerji verme durumu **gavsıyyet** hususiyetidir. Nitekim hadis-i şerifte şöyle buyruldu: "**Kavmi içindeki âlim kişi, ümmeti içindeki peygamber gibidir**"(*Aclûnî, II, 17*)

DEVLETİ YÖNETME YETKİSİ KİM TARAFINDAN VERİLİR?

Gök Tanrı inancına göre eski Türkler'de egemenlik bir hanedana ve o hanedanın tüm erkek üyelerine verilmiş sayılmaktaydı. Kağanın gücünün, Gök Tanrı'dan geldiği ve bu şekilde onun tanrısal bir vazifesinin bulunduğu inancının mutlaka kurultay tarafından onaylanması gerekiyordu. Ancak siyasal iktidarın sadece meşru olması yeterli değildi. Bunun yanında kağanın hükümdarlığı süresince bütün görevlerini eksiksiz bir biçimde yerine getirmesi, kanunlara ve törelere uygun hareket etmesi gerekiyordu; aksi halde otoritesi her an sarsılabilirdi. Nitekim Hunlarda, kim olursa olsun kanuna muhalefet etmenin çok büyük bir suç oluşturacağı, kanuna karşı gelen kağan bile olsa, onun derhal azledileceği bir kural haline getirilmişti.

Hunlarda, Hakan'a Tanrı tarafından "**kut**" verildiği

için hakan yönetme hakkına sahiptir. Asya Hun hakanları da bu inanışın etkisi ile Tanrı kutu, Tanhu (Tanrı'nın gölgesi) , yani göğün yüce oğlu anlamına gelen unvanları kullanmışlardır. M.Ö. 176 yılında, Mete'nin Çin İmparatoruna gönderdiği mektup şöyle başlar: "**Ben Tanrı tarafından tahta çıkarılmış büyük Hun Hakanı -Tanhu -**" (*Bahaeddin Ögel, Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi, Kültür Bakanlığı Yayınları 1981. C. 1, s.439*)

Türkler, devleti yönetme yetkisinin TANRI tarafından verildiğine inanıyorlardı. Tanrı tarafından verilen bu yönetme hakkına KUT diyorlardı. KUT'un kan yoluyla hükümdarın tüm erkek çocuklarına geçtiğine inanıyorlardı.

Türk hükümdarlarına idare etme yetkisi, Tanrı tarafından ilâhi bir lütuf olarak bağışlanmıştır. Bir başka deyişle hükümdar, Tanrı irade ettiği için, yani kendisine kut verildiği için hükümdardır ve idare etme yetkisine sahiptir. (*Kafesoğlu, 1980a: 26-33; Kafesoğlu, 1997b: 248-258, 358; Genç, 1981: 66; Parmaksızoğlu 1982: 18.*)

Asya Hun hükümdarının unvanı "**Gök Tanrı'nın, güneşin, ayın tahta çıkardığı Tanrı kut'u Tanhu**" idi. (*Kafesoğlu, 1997b: 248-249; Ögela, 1980.*) Avrupa Hunları'nda Attila'da da bu inanış kuvvetliydi. Bizzat Attila , "**Hakanlığın Tanrı tarafından ve bütün insanlığı idare etmek için verildiğine**" inanırdı.

KUT

Yine Attila kendisini Tanrı'nın bir ordusu gibi düşünmüştü. Bir çoban tarafından bulunup getirilen kılıcı da Tanrı'nın bir armağanı olarak kabul etmişti. Batılılar da, günahlarından dolayı cezalandırılmaları için Tanrı'nın Attila'yı gönderdiğine inanırlardı. Bu sebeple "**Tanrı'nın kırbacı**" denmiştir.

Avrupa Hun hükümdarı Attila (434-453)'nin "**Tanrının kılıcı**" veya "**Tanrının kırbacı**" şeklinde isimlendirilmesi de, kut anlayışının bir tezahürü olarak kendisini göstermektedir.

Büyük Hun İmparatorluğu'nun devamı hükmünde olan Göktürk Kağanları, Hun Kağanları gibi unvanlar kullanmışlar. Göktürk kağanları da, Tanrı tarafından tahta çıkarıldıklarına inanırlardı. Göktürk kaynaklarında "**Kutlug**", "**Tengride (kut) bulmuş**" gibi kelimeler göze çarpmaktadır.

Türk tarihinin yazılı ilk kaynaklarından olan Orhun kitabelerinde de, Göktürk Hakanı Bilge Kağan (716-734)'ın "**Tanrıya benzer, Tanrı'da bolmuş (olmuş-yetişmiş) Türk Bilge Kağan... Tanrı irade ettiği için, Kut'um olduğu için** (Kut verildiği için) **Kağan oldum**" (*Ergin, 1983, 17, 19,36; Turan, 1979, 168-176; Kösoğlu, 1997, syf. 37-44.*) sözleriyle ilk ifadesini bulan kut anlayışı daha sonraki devirlerde mesela Karahanlı devri ana kaynaklarından ve yine bir siyasetnâme olan Kutadgu-Bilig (Kut kazanma bilgisi) adlı meşhûr eserinde, en ince nok-

tasına kadar açıklanmıştır; buna göre: "**Kut'un (hükümdarın) tabiatı hizmet, şiarı adalettir. Fazilet ve kısmet Kut'tan doğar. Beyliğe (Hükümdarlığa) yol ondan geçer. Her şey Kut'un eli altındadır. Bütün istekler onun vasıtası ile gerçekleşebilir. Tanrı-saldır... Bey bu makama sen kendi gücün ve isteğin ile gelmedin, onu sana Tanrı verdi. Hükümdarlar iktidarı Tanrı'dan alırlar...**"

En büyük mutluluk, saadet ve bahtiyarlık mânâlarına gelen devleti de Türklere Tanrı vermiştir. Millet ile hükümdarın durumu, Tanrı tarafından tayin edilirdi. Tanrı tarafından **İL** (Devlet) ve Kut verilen hükümdarlar ve milleti eğer Tanrı yolundan çıkarlarsa, Kut ve İli elinden alınarak cezalandırılırdı. Onun için Türkler, başarı ile felâketlerini hep Tanrı'nın bu nizamına bağlıyorlardı.

Uygur Kağanları'nın unvanlarında da aynı anlayış mevcuttur. **Kağanlar "idik-kut, idi-kut" (=Tengri kut), "Kutlug", "Tengride kut bulmuş" ve "Tengride ülüg bulmuş"** unvanlarını taşıyorlardı.

Yine, 831-852 yılları arasında Tuna Bulgar Hanı da aynı ifadeleri kullanır: "**Tanrı tarafından gönderilmiş, Tanrı'ya benzer Melemir Han...**" (bkz. s. 15/ 3 prg)

Kut'un kağan açısından önemi çok büyüktür; zira kağan, kutun gözle görülür, cisimleşmiş bir sembolüdür. Kağan mutlak, kişisel, evrensel, kutsal niteliklere sahiptir.

KUT

Devlet içinde hiçbir iş onun iradesi dışında yapılamaz. Kağan bütün sosyal ve siyasal hayatın tek hakimi ve düzenleyicisidir. Dolayısıyla hükümdarlık, devletin en yüksek ve güçlü organıdır. (Mahmut Arslan; *Eski Türk Devlet Anlayışı ve Çifte Hükümdarlık Meselesi, Fırat Üniversitesi Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kollokyumu, Elazığ. 1990, s. 233.*)

Oğuznameye göre ilk cihan hâkimiyeti, Oğuz Han tarafından kurulmuştur. Oğuz Han semavî bir kaynaktan gelmiş ve harikulade vasıflara sahip olarak doğmuştur. Hükümdar ilân edildikten sonra, "**Güneş bayrağımız, gökyüzü otağımızdır. Daha çok denizlere, daha çok ırmaklara doğru**" diyerek dünyanın fethine hazırlanmaya başlamıştır.

Oğuz Han'ın veziri Uluğ Türk, bir gün uykuda, bir altın yay ile üç gümüş ok görmüştür. Altın yay, gündoğusundan günbatısına kadar uzanıyordu. Üç gümüş ok da kuzeye doğru gidiyordu. Uluğ Türk uyanınca Oğuz Han'a:

"Ey kağanım, bu rüyamız sizin hayatınız için, uğurlu olsun; bu rüya size dirlik versin. Gök Tanrı, rüyamda ne gördüysem, onu gerçek yapsın" diyerek Gök Tanrı'nın dünyayı kendisine bağışladığını söylemiştir.

Türk hakanları, kendilerinin Yüce Tanrı tarafından

görevlendirildiğine, böylece Tanrı'nın Türk milletini tuttuğuna tam bir samimiyetle inanıyorlardı. Bilge Kağan, kendisinin hükümdar olmasını aynı ilâhî kaynağa bağlamakta: "**Türk Tanrısı, Türk milletinin adı sanı yok olmasın diye babam kağan ile anamı tahtta oturttu. Ben de Tanrı irade ettiği için, Kut'um olduğu için kağan oldum. Öte yandaki milletleri nizama soktuk. Tanrı güç verdiği için Türk askerleri kurt gibi, düşmanları koyun gibi idi**" demektedir. Bu durum Uygurlarda ve İdil Bulgarlarında da böyleydi.

Göktürkler'de han olan kişi, Gök Tanrı'dan kut verilmesiyle, hem halife hem de devlet başkanı görevini yürütüyordu. Bu, tıpkı Peygamberimiz zamanındaki gibi bir tecelli ve makama işaret ediyordu; çünkü Peygamberimizin tatbikatında hem peygamber hem de devlet başkanı bir idi; bu makam "**ilâhi halife**" makamıdır. Kut tatbikatında, hem devlet başkanı olmak hem de ilham noktası olmak durumu vardır.

Eski Türklerde, dünya egemenliğini yansıtan ve bir Uygur hükümdarının Gazneli Mahmut'a gönderdiği mektubun başlangıç bölümünde yer alan şu sözler hayli ilgi çekicidir: "**...Göklerin sahibi Tanrı, yeryüzü ülkelerinin ve birçok kavmin egemenliğini bize verdi.**" Uygur hükümdarı o dönemde büyük bir devletin hükümdarı olmadığı halde, geleneksel "**Türklerin Dünya Egemenliği**" idealine bağlı kalmıştır. Kendisinin

KUT

Gazneli Mahmut'a gönderdiği yay ve on ok da dikkat çekicidir.

Dünya egemenliği inancı, Gök Tanrı'nın Türkleri koruması ve onları başka uluslara üstün kılması inancıyla birleşerek Türklerde ulus olma bilincinin erken uyanmasında etkili olmuştur.

Tarihî kaynaklardan da anlaşılıyor ki, Türk devletlerinde siyasî iktidar kavramı, Kut tabiri ile ifade ediliyor; Kut'un kan vasıtasıyla da babadan oğula geçtiği kabul ediliyordu. Bu inanç, hükümdarın ölümünden sonra evlâtları arasında devam ettiğinden taç ve taht kavgalarının da sebebi olarak telâkki ediliyordu. Bu durumu göz önüne alan Osmanlı İmparatorluğu'nda Fatih; nizam-ı âlem için kardeş katline cevaz vermiştir.

Türkler, ilk zamanlardan beri tek bir tanrı anlayışına sahiptir. Türk boylarının belirli bir kağanın etrafında birleşmesi, o kağandaki ilâhî yetki ile ilgilidir. Allah'ımız, Türk milletine ileri hususiyetler vermiştir.

Kıyamet sûresi 36. âyetinde;

"İnsan başıboş bırakılacağını mı sanıyor?" buyrulmaktadır.

Orhun Abidelerinin Bilge Kağan yazıtının doğu yüzünde şöyle yazmaktadır:

"Tanrı gibi, Tanrı yaratmış Türk Bilge Kağanı, sözüm: Babam Türk Bilge Kağanı..."

Nitekim hadis-i şerifte; **"Allah, Âdem'i kendi suretinde yarattı."** (Buhari, İstizan 1; Müslim, Bir 115) buyrulmaktadır. Hüve'den başka bir mevcut olmadığına göre (Lâ mevcude illâ Hû sırrı) Allah'ın insanı kendi sureti üzere halletmesi hususiyeti insan varlığına verdiği kıymeti göstermektedir. İnsanı herhangi bir varlıkla kıyaslamak mümkün değildir. Allah'ın insanı kendi suretinde yaratması demek Allah'ın insanı kendi arzularının tahakkuk ettirdiği varlık olması ile ilgilidir.

Yani Tanrı, Bilge Kağanı kendi gibi yaratmış manasındadır. Bu da Bilge Kağan'a, tanrısal yetki verildiğini işaret etmektedir. Bu anlatım, Bilge Kağan'a kut verildiğini göstermektedir.

Her ne kadar "Tanrıdan olmuş ve Tanrı gibi" diye itikat edilse de, Türk Kağanları hiç bir zaman bazı toplumlarda görüldüğü gibi kendilerini "Tanrı-Kral" olarak görmemişlerdir. Kağan'ın üzerinde onun da uyması gereken TÖRE söz konusudur. Töre, Kağanı da kuşatan ve bağlayan bir güçtür.

KUT

TÜRKLERDEKİ CİHAN HÂKİMİYETİ DÜŞÜNÇESİNİN KAYNAĞI NEDİR?

Bilinen ilk Türk devleti sayılan Asya Hun İmparatorluğu, M.Ö. 176 yılında, Tengri Kut'u (Tanrı bağıışı) unvanını taşıyan Hun hakanı Mete'nin, Çin imparatoruna gönderdiği mektup şöyle başlar: "**Ben Tanrı tarafından tahta çıkarılmış büyük Hun Hakanı -Tanhu "**

S. Eckhart'a göre ise Büyük Türk Hakanı Attila'nın kendisini ilâhi hükümlere tâbi olan ve Tanrının lütfuna mazhar bir kul olarak görmektedir. (S. ECKHARD, "Efsanede Attila",. Attila ve Hunları, s.131)

Cihan hâkimiyeti ülküsü gerek Hun Türklerinde gerekse Hunlardan sonra Göktürklerde görülmüştür. Batı Göktürk hükümdarı İstemi Han'ın oğlu ve halefi olan Tardu, Akhunları kendi hâkimiyeti altına aldıktan sonra, Bizans imparatoruna gönderdiği mektubta; "**Dünyada yedi iklim ve yedi ırkın (cihanın) büyük kağanından Romalılar imparatoruna**"... ibaresi ile başlar ve Türklerdeki cihan hakimiyeti düşüncesini ortaya koyar. Çin'e karşı zaferi ile meşhur Kapgan Kağan da, imparatora gönderdiği mektupta: "**Dünyayı sulha ve nizama kavuşturan, Tanrının mükâfatına lâıyk ve Göktürkler'in ilâhî ve kudsî hükümdarı**" unvanlarını kullanıyordu.

1055 yılında, Şif Büveyhîlerin baskısından Abbasi

halifesi Kâim bi-Emrillah'ı kurtardığı için Tuğrul Bey'e Halife tarafından "**El Melik ül-maşrık vel-mağrib ve Rükneddin / doğunun ve batı'nın sultanı, ve dinin direği**" unvanı verilmesi cihan hâkimiyeti düşüncesinin örnekleridir.

Göktürkler'de han olan, Gök Tanrı'dan kut almak ile hem halife hem de devlet başkanı idi. Kut yetkisi Âdem'den sonra bir müddet bu şekilde yürümüştür. İslâm'daki Velâyet kut makamını işaret eder. O halde ilk velilerin Türk olduğu görülmektedir. Bu, tıpkı Peygamberimiz zamanındaki gibi bir tecelli ve makama işaret ediyordu. Çünkü Peygamberimizin tatbikatında, hem peygamber hem de devlet başkanı bir idi. Bu makam, ilâhi halife makamı idi. Bu makam, İslâm'daki **GAVSİYYET** sırrını işaret eder.

Türk hükümdarlarına devleti idare etme yetkisinin Tanrı tarafından ilâhi bir lütuf olarak bağışlandığı yani "Tengri" arzu buyurduğu için kendilerine kut verildiği ve böylelikle hükümdarlık ve idare etme yetkisine sahip oldukları kabul edilmektedir. O halde "**Tengri**"nin kut vermesi, o kimseyi vazifeli kılar, yani Zamanın İnsanı kılar. Bütün insanlar o gönle tabi olmak mecburiyetindedir. Bu kimseler, doğrudan doğruya peygamber olmasa da, Allah'ın kendilerini vazifeli kıldığı kullar olduğu muhakkaktır. Musevîlerdeki "**Kral peygamber**" tatbikatı, Türklerdeki bu tatbikatın benzeri olsa gerekir.

KUT

Kutadgu Bilig'te de "Bu beyliği sen arzu edip kuvvet kullanarak ele geçirmedi. Onu sana tanrı kendi fazlı ile ihsan etti", "Beyler hâkimiyetlerini Tanrı'dan alırlar" denilmektedir.

Türklerde "**Kut**" inancı ve Türk devletlerinde devam eden "**Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar**" adaleti yayma telakkisi, bu vazifenin bir tezahürüdür.

"**İ'lây-ı Kelimetullah**" (Allah kelâmını yani Kur'an-ı Kerim ve O'nun hükümlerini yüceltmek) ve "**Nizâm-ı Âlem**" (Allah'ın nizam ve şeriatını dünyada egemen kılmak) İslâm cihadındaki ana temadır. Eski Türklerde de, bu cihat anlayışının bir benzeri olduğu anlaşılmaktadır. Esasta Kut hususiyeti, "**tekellümü lisan-ül kidem**" esrar-ı hususiyetine sahip olan ve Allah tarafından vazifeli olan, kudrete tasarruf yetkisi ile donatılmış gönül noktasını işaret etmektedir.

Osmanlı hükümdarları, bunun zahiri tatbikatını yapmıştır. Zamanın İnsanı ise hakikat makamı olarak mahfiyette bulunmuştur. Artık kral peygamber tatbikatının kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Böylelikle, zaten din ve devlet işleri de tatbikatta ayrılmış olmaktadır.

Manevî ve maddi olarak, her şeyin tatbikatı ilâhî kudrete tâbidir. Allah'ın verdiği ilham olmazsa, kimse ne bir şey keşfedebilir ne de icat edebilir.

TÜRKLERİN KÖKENİ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Türk kelimesini, bir ırkın ismi olarak değil de övülmüş, beğenilmiş hasletleri ve karakteri işaret eden, manevi bir kelime olarak düşünmek lazımdır. Yani Allah'ın lütfettiği hasletleri düşünmek lazımdır.

İlk günden bugüne insan macerasında, ilk olarak Hz.Âdem ve daha sonra gelen peygamberler Allah'tan ilham alarak kut kazanmışlar yani kutsanmışlardır.

Kut, Türklerde görülmektedir. Çünkü Hz.Âdem'in kavmi Türk idi. Zaman geçtikçe, Hz.Âdem ve oğulları genişlemeye başladılar...Topluluklar ve diğer kabileler meydana geldi.

Bazıları, Hz.Âdem'in verdiği ilk mesaj ile yürüdüler. Bazıları da başlarındaki liderlerinin şahsi arzularına tâbi oldular. Çünkü her kabilenin kendi başkanı vardı ve her başkan kendine göre toplumu yürütüyordu. Ancak insanda ruh var ama nefis de var. Tabiki her lider kendi meşrebine ve aklına göre hareket ediyor. Zaman geçtikçe insanlar, Tanrı anlayışını kendi akıllarına göre tarif ettiler. Zamanla tanrı anlayışında toplumlar arasında farklılaşma başladı. Genel olarak, toplumlar tanrıyı kudret ile özdeşlendirdiler. Tanrıya tapmak, kudrete tapmak oldu. İnsanlar kudret atfettikleri isimlere yani tanrılara

KUT

tapmaya başladılar. Halbuki her zamanda “zamanın insanı” vazifelidir. İlk vazifeli insan Hz Âdem'dir. Allah kime vazife verdi ise o insan ile yürümek lazımdır.

Müslüman, Allah'a sadece kudret için tapmaz. Allah'ın kudreti var ama O sadece kudret değil; Allah'ı sadece kudretini düşünerek tapmıyoruz. Allah'ın lütfettiği ruhu dikkate alıyoruz; insandaki manevi hasletler olarak iman, inanç, tefekkür, icat, keşif, duygular, hisler, ümitler, beklentiler...insanda sonsuz hasletler var. O halde, Allah'ın insana lütfettiği ruhu dikkate alarak iman ediyoruz. Çünkü Kur'an'da; “**ve nefahtu fihi min rûhî**” (**O'na ruhumdan üfledim**) (Hicr 15/29) buyrulurken Allah'ın, Âdem'e bizzat kendi ruhundan lütfettiği beyan buyrulmuştur. Bu hasletlerin hiçbirini dikkate almadan, sadece kudrete tapmak doğru değildir.

Geçmişte yaşayan toplumlar, her sıfat için kudretler atfettiler ve her kudrete ayrı ayrı tanrı isimleri verdiler. Halbuki, bütün sıfatların sahibi tek Allah'tır.

Allah yalnızca kudret sahibi olduğu için mi seviliyor? Yoksa insana verdiği ruhi hususiyetleri mi düşünüyoruz?

İnsanda Allah'ın ruhu var yani Allah'tan bir parça var bizlerde...

Allah'ın elbette sonsuz kudreti de var ama asıl dik-

kat ettiğimiz, Allah'ın insandaki hususiyetlerini seviyoruz. Mesele kendindeki Allah'ı sevmek; işte ilâhi aşk budur.

Allah'ı insanda arıyoruz çünkü Allah kendi ruhunu çekse biz yokuz.

İnsana en yakın Allah'ın kendisi, çünkü insanı yaratan odur. O halde, Allah'ı insanda düşünmek ve insanda aramak lazımdır.

İlk önce, Allah'ı tanımakta ve bilmekte doğru olmak lazımdır. İşte ilk Türkler Hz.Âdem'den beri gelen doğru inançlarını bozmamışlardır. Onun için Peygamberimiz; "**Türklere kılıç çekmeyin**" buyurmuştur.

İbnu Hacer Türklerle ilgili olarak şu açıklamayı sunar: "**Sahabe zamanında şu hadis meşhur idi: "Türkler sizi bıraktıkça, siz de onları bırakın (onlarla savaşmayın)."**

HZ.ÂDEM HANGİ LİSANI KONUŞUYORDU?

Dünyanın en eski lisanının hangisi olduğuyla ilgili olarak, şimdiye kadar pek çok tartışma yapılmıştır. Yazıya dökülen en eski lisanın Sümerce olduğunu bilinmektedir. Ancak konuşulan ilk lisan hangisiydi?

Allah, Hz.Âdem'i yarattı ve sonra eş olarak Havva'yı yarattı. Âdem ve Havva hangi lisan ile anlaştilar?

KUT

Hz.Âdem, Allah ile konuşuyordu sohbeti vardı ancak Havva yaratıldığında cismaniyet noktası olduğundan aynı konuşma olmayacaktı. O konuşma için lisan lazımdı. İşte, Hz.Âdem'in Havva ile konuştuğu lisan Türkçedir.

Hz. Âdem'in dünyada konuştuğu lisan Türkçedir. Bugün, yaşayan Dünya dilleri arasında, en eski yazılı belgelere sahip olan dil, Türk dilidir. Türk dilinin zamanımızdan 5500 yıl önce müstakil ve iki kollu bir dil olarak varlığı ispatlanmıştır. Altay Dilleri Teorisine göre ise Ana Türkçeden Anadolu ve Batı Türkçesine kadar geçen zaman hesaba katılırsa, bu devreden zamanımıza kadar geçen süre onbirbin seneyi geçmektedir.

Osmanlı döneminde *Feraizcizade Mehmed Şakir Efendi*, (1853 – 1911) ilk insan olan Hz.Âdem'in Türkçe konuştuğunu belirtmiş. Hâttâ bu dilin nasıl bir dilbilgisi yapısı olduğunu da yazarak açıklamıştır.

Kur'an'ı Kerim'de "**Ve (Allah) Adem'e isimlerin tamamını öğretti**" (*Bakara 31*) buyrulmuştur.

İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri, Bursa Kütüphanesi'nde kayıtlı "**HADİS-İ ERBAİN** " adlı eserde Bakara Suresi 31. ayetin tefsirini yaparken şöyle buyuruyor:

“Hz.Âdem'in cennetten çıkma vakti gelince Cenâb-ı Allah bunu haber vermesi için Cebrail'i gönderir. Cebrail durumu Hz.Adem'e bildirir." Hz.Adem tınmadı "yani emri duymazlıktan geldi. Cebrail durumu Allah'a bildirince ALLAH, Cebrail'e: " Git ADEM'e LİSAN-İ TÜRKÎ ile söyle " der. Cebrail gelir ve Türkçe olarak cennetten çıkma emrini tebliğ eder.”

Buna dair bir başka bilgiyi de Kaygusuz Abdal'ın şiirlerinde görmekteyiz:

***"Hakk buyurdu Cebrail'e var didi
Adem'i cennet içinden sür didi
Geldi Cebrail Âdem'e söyledi
Hak buyurdığın ayan eyledi
Cebrail didi çıkıl Uçmak'tan Âdem
Tanrının buyruğu budur işbu dem
Niçe ki söyledi hergiz gitmedi
Cebrailün sözünü işitmedi
Türk dilin Tanrı buyurdu Cebrail
Türk dilince söylegil dur git digil
Türki dilince Cebrail " hey dur " didi
"Durugel, uçmağın terkin ur" didi.*** (Gülistan,

Ank. Ktp. Nu: 645, s. 49) "Kaygusuz Abdal" Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, S.272,)

Halveti-Şâbânî büyüklerinden Kutbu'l Ârifin Hz. Ahmed Amiş Efendi; **“Hazreti Âdem'e bütün diller**

KUT

teklif edildi, ama Türk lisanını seçti. Onun için Türk devleti ilelebet payidâr olur.” buyurmuşlardır.

HZ.ÂDEM KİMDİR?

Âdem, Allah'ın yarattığı ilk "**KUL**"dur.

Şu sonsuz evrende, kim bilir bizim dünyamız gibi kaç tane dünya var? Hepsinde bir ÂDEM var mıdır? Muhakkak ki vardır. Manevi ve maddi olarak Allah insanda görünmüştür. Hadis-i kudsi'de; "**Gökler ve yer beni sığdıramadı, Ben mümin kulumun kalbine sığıdım**" buyrulmuştur.

Allah'ımız, kendisindeki hususiyetleri bildirmek için bu âlemleri yaratmıştır. Dünyada (arzda) halife kılınan Hz.Âdem, yeryüzüne peygamber olarak ayak basmıştır. Allah, Hz. Âdem'e hitap etmiş ve talimatlar vermiştir.

İNSAN varlığı boşuna yahut sıradan yaratılmış bir varlık değildir.

Hz.Âdem'den sonra dünyaya gelen bütün insanların Allah'ın bildirdiği din üzerine yürümesi icap eder. Çünkü Âdemoğulları, Hz.Âdem'in neslidir. Ancak insanlar ALLAH'ı esas alacaklarına, kendi varlıklarını esas alarak yürümeye çalışmışlardır.

Hz.Âdem'den sonra yürüyen nesiller içinde, Allah'ın seçtiği gönüller de vardır. O gönüller kendi zamanlarına uygun olarak insanlara ilim vererek insanları yavaş yavaş terakki ettirmişlerdir. Çünkü Allah'ın tecellisi sonsuzdur. Bu rahmete rağmen, insanların çoğu menfi tarafı tercih etmiştir. Ancak menfi olanın menfi tatbikat görmesi de, iman sahibi olanların imanını kuvvetlendirmiştir.

HZ.ÂDEM'İN DİNİ

Hz.Âdem'in dini ve milleti nedir?

Türk kelimesinin mânâsı bir ırkı mı işaret ediyor?

Elbette Hz.Âdem Müslümandır. Peki, Müslüman ne demek? Müslüman, Allah'ı Allah'ın bildirdiği gibi kabul ve tasdik eden kimse demektir.

Hz.Âdem, Allah'ın kelâmına muhatap olduğuna göre ilk veli Hz.Âdem olmuyor mu? Arzda halife kılınan Hz.Âdem, Allah'ın halifesi olduğuna göre, aynı zamanda ilk velidir.

Yeryüzüne gönderilen Hz.Âdem, sonradan ailesi için peygamber olarak görevlendirilmiştir. Bugün yeryüzünde, hemen hemen bütün din ve inanışlarda bulunan emir ve yasaklar bu noktadan başlamaktadır.

KUT

Bütün varlıkların insana tâbi olması, insandaki za-tiyyeti ilâhiyeyi işaret eder. İnsan, ruhen bütün varlıkların üzerindedir. Allah'ın insana kendi ruhundan lütfetmesi ile varlıklar insana tâbi olmuştur

Allah var, tecelliyatı var, yani Allah var insan var dır. O halde, ikinci yaratılmamış olsa idi ilkini idrak edemezdik.Yaratılan ile yaratanı idrak ettik. Tecelliyat olan sıfat varlık olarak, zata iltica ediyoruz ki, O'nu idrak edebilelim.

Sâd suresi 75. âyette buyruldu ki “**(Allah:) Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni men eden nedir?**” Ayette geçen “iki el”den murat celâl ve cemal sıfatlarıdır.

HZ.ÂDEM'DEN ÖNCEKİ VARLIKLAR RUHANÎ TER-BİYE GÖRMEMİŞLERDİR.

HZ.Âdem'den önce, yeryüzünde kan dökücü varlıklar vardı. Onlarda Allah'ın rahmeti tecelli etmediği için sadece bir gürühtular.

HZ.Âdem'in yeryüzüne inmesi ile birlikte, Hz.Âdem'in sırrından nasip alanlar müspetin temsilcileri, nasip almayanlar da menfinin temsilcileri olarak devam etmişlerdir. Dünyada yaratılan insanlar, Hz.Âdem'in yolundan yürüdüğü zaman müspeti temsil ederler. Müspete karşı çıkanlar ise

menfidirler. Rabbimiz, insanın daha ileri terakki-sini arzu buyurduğu için müspet ve menfinin tat-bikatını başlatmıştır. Allah'ın bu terakki arzu-sunda, menfi yolda olanlar can kavmidir, "sırrı Âdem" değildir. Onlar madde hükmündedir. Allah'ımız; bu tertibi ile İNSAN varlığını üstün tutmuştur.

İNSAN VARLIĞININ Hz.ÂDEM'DEN BUGÜNE DAİMA GELİŞME GÖSTERMESİ "HÜVE HER AN YENİ BİR ŞANDADIR" ARZUSUNUN BİR YANSIMASIDIR.

İnsan varlığı, diğer varlıklarla kıyaslanmayacak bir hususiyet taşımaktadır. İnsanı diğer varlıklara benzeterek anlamak mümkün değildir. İnsanın makamı çok başkadır.

Allah'ımızın "**Ben yeryüzünde bir halife kılacağım**" (Bakara/30) arzusundan yaratılan varlığa, ruh lütfedildiği zaman, o varlık Hz.Âdem olmuştur. Ruh olmazsa o sadece bir maddedir.

İnsan dışındaki varlıklar Allah'ın onlara verdiği belli ve sınırlı vazifeler ile yaşarlar, çünkü o varlıklarda ruh yoktur. Onlar madde hükmündedir. İnsan ise kendisinde Allah'tan bir ruh olmak ile diğer varlıklarla mukayese edilemez bir hususiyet taşımaktadır. Hiçbir varlık insan ile kıyas edilemez.

KUT

Hz.Âdem'den evvel, dünyada varlıklar vardı ama o varlıklar sadece cisim olduklarından, yalnızca maddeyi temsil ediyorlardı. Hz.Âdem ise ruhu temsil eder.

Allah'ımız, "**Ben yeryüzünde bir halife kılacağım**" (*Bakara/30*) buyurduğunda meleklerin "**kan dökücü mü yaratacaksın**" (*Bakara/30*) itirazı yeryüzündeki cisim varlığının birbirlerini öldürmeleri yani kan dökmeleriydi. Melekler yeryüzündeki kandökücü varlıkları görmekteydiler. Ruh varlığı olan Hz.Adem henüz yaratılmamıştı. Allah, Hz.Adem'i yarattı ve ona kendi ruhundan lütfetti. Cisim olarak beşer ancak hakikat olarak Allah'ın ruhunun görünmesi idi.

"Allah'ın yeryüzünde halife kılacağı arzusu"(*Bakara/30*) Hz.Âdem'dir. Halbuki umumi olarak bilinen husus "*tek bir Âdem var, cennette yaratıldı sonra dünyaya indi*" şeklindedir. Aslında her alemin Âdem'i var çünkü Allah'ın Âdem arzusu sonsuzdur; tek bir Âdem var demek, Allah'ın yaratma arzusuna kayıt ve tahdit düşünmek gibi olur.

Âdem'i tek bir şekilde değil, sonsuz olarak düşünmek lazımdır.

İnsanların bildiği gibi bir Âdem düşünmek olabilir ancak asıl olan, Allah'ın bildirdiği Âdem anlayışını kabul etmektir.

Yeryüzünde daha önceden de beşer varlığı vardı ama Allah'ın tam olarak istediği insan varlığı değildi. Allah'ın arzu ettiği varlık, bugünkü insanın temeli oldu. Allah'ın yüksek vasıflara sahip olmasını arzu ettiği kıvamda bir varlık yani Hz.Âdem yaratıldı.

“Andolsun ki Biz, insanı , en güzel kıvamda yarattık.Sonra onu, esfeli safiline (dünyaya) indirdik.” (Tin/4-5)

Hz.Adem'den sonra gelen nesiller, ruh ve cisim birlikte yürüdüler.

Hz.Muhammed'den sonra ise çok daha ileri bir hayat ve terakki başlamıştır. Hz.Muhammed ile büyük bir adım atılmıştır ve insanın modern çağı başlamış olmaktadır.

Bizim görebildiğimiz sonsuz evren, cismani alemdir ancak Kur'an'da bildirilen yedi semavat yani yedi boyut Allah'ın insan arzusunun devamını işaret etmektedir. Dünyada başlayan terakkinin devam edeceğini göstermektedir.

Hz.Muhammed ile insan varlığının nereye kadar terakki edebileceğinin anlatımı yapılmıştır ki bu, Âlemi Amâ'yı işaret eder. Hz.Muhammed'i anladığımız ölçüde Allah'ımızı idrak edebiliyoruz.

KUT

Hz.Âdem'de, hem cismaniyet hem de ruhaniyet vardır. O halde insanda Allah'ın bir tecelliyatı vardır.

Peygamberimizden önce, insanlar sıfır noktasından başlayarak, peygamberler ile belli bir terakkiye gelmiştir Ancak Peygamberimiz ile çok daha ileri bir terakki başlamıştır. Peygamberimiz, Allah'ın insandaki tecelliyat hususiyetlerini açmıştır ki Gavsıyyet hususiyeti de böyledir. Gavsıyyet, Allah'ın insanlara lütfettiği bir hususiyettir. Allah'ın, insandaki tecelliyat hususiyetidir.

Sadece güneşi, ayı ve yıldızları gördüğümüz bir dünyada, ilk defa yedi semavatı ve Âlemi Amâ'yı anlatan Peygamberimizdir. O halde, Peygamberimiz ile insandaki ruh hakikatinin ve sonsuz terakkisinin çok ileri anlatımı vardır.

HZ. ÂDEM'DEN SONRA GELEN NESİL NEDİR? MİLLET KAVRAMI NE ZAMAN ORTAYA ÇIKTI?

İlk olarak, doğru inançta olan milletin, Türkler olduğu anlaşılmaktadır. Allah'ın, Türk milleti arzusundan sonra, zamanla diğer milletlerin teşekkül ettiği düşünülebilir.

Allah, âlemleri yarattı ve âlemlere hükmedecek insanı yarattı ve kendine benzer olarak yarattı. Maddeye şekil vermesi, dünyayı bayındır yapması ile Allah, insan eli ile dünyaya ve maddeye hükmetmektedir.

“Türk” kelimesi, yaratılıştaki hususiyetin açılmasıdır. Oğuz Han nesli ise hususiyede olan bir nesildir.

Hız. Âdem'den günümüze kadar gelen, doğru bir nizam vardır. İnsanlar dünyanın alayışına kapılınca doğru istikametten uzaklaşmışlardır.

Tarihte meydana gelmiş olan olaylar, Allah'ın programıdır. İnsanlar bu yaşanmışlıktan ibret alsınlar ve aynı hataları tekrarlamasınlar diye Allah'ımızın insanlara bir öğretimidir.

Allah'ın maksadını, başka bir şeye tahvil etmeye kalkmak, büyük bir hatadır.

Bütün kulları Allah yaratmıştır; Allah'ı en iyi bilen, en doğru noktadadır. Bu gayret içinde olmak icap eder.

Allah, varlıkları yaratmış ve bu varlıkların manevi terakkisini arzu buyurmuştur.

Bu manevi terakkinin hususiyeti nedir? Dünyevî kültür, manevi kültürü mü destekliyor? Yoksa, manevi kültür, yaşamdaki kültürü mü destekliyor.

Dünya, ebedi bir yurt olmadığına göre, insanın bu dünyadaki yaşamının sadece bir etap, bir merhale olduğu görülmektedir.

KUT

Fatır suresi 35/ 44. âyetinde;

"Yeryüzünde gezip, kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğunu görmezler mi? Onlar, kendilerinden daha kuvvetliydi. Göklerde ve yerde hiçbir şey Allah'ı aciz bırakamaz Şüphesiz O bilendir, Kadir olandır." buyrulmaktadır.

Bu zamana kadar, bazı çevreler tarafından efsane olarak değerlendirilen ancak yapılan araştırmalarda, yeryüzünde hüküm sürdükleri anlaşılan Mu ve Atlantis gibi uygarlıkların, çok ileri medeniyetler kurdukları düşünülebilir. Nitekim bugünkü medeniyet seviyesi ile kıyaslandığında, çok ileri bir bilgi ve teknolojiye sahip medeniyetlerin geçmişte var oldukları Kur'an'da işaret edilmektedir.

"Yeryüzünde gezip de bakmazlar mı ki, kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuştur? Onlar kendilerinden hem daha çok hem de kuvvetleri ve yeryüzündeki eserleri noktasından daha üstün idiler.

Öyle iken elde ettikleri şeyler kendilerini kurtaramadı". (Mu'min 82.)

"Görmedin mi, Rabbin ne yaptı Âd kavmine; sütunları (yüksek binaları) olan, ülkeler arasında benzeri yaratılmamış İrem şehrine, o vadide kay-

aları yontan Semûd kavmine, piramitler sahibi Firavun'a! Ki onların hepsi ülkelerinde azgınlık ettiler. Oralarda kötülüğü çoğalttılar. Bu yüzden Rabbin onların üstüne azap kamçısı yağdırdı. Çünkü Rabbin (her an) gözetlemektedir.” (Fecr 6-14. ayetler)

Ancak onlar, doğru imandan uzaklaştıkları için helâk edilmişlerdir. Orta Asya'da yaşayan Uygurların, Mu kıtasından geldiği tezi kabul edildiğinde; Mu kıtası'nda yaşayan Türklerin, doğru bir iman noktasında olduğu için, onların kendilerine yol gösteren önderleri ile bu kıtadan ayrıldıktan sonra, Mu kıtasının büyük okyanusta battığı düşünülebilir. Çünkü Allah'ımız iman edenleri kur-tarır.

Demek ki Türk milletinin, dünyanın ilk za-manlarından beri, doğru bir iman noktasında olan bir topluluk olduğu anlaşılmaktadır.

Maide Sûresi (5/54) ayetinde;

"Ey iman edenler, aranızdan kim dinin-den geri dönerse, artık Allah kendisinin sevdiği ve O'nu seven bir kavim getirecektir: Müminlere karşı mütevazı ve kâfirlere karşı izzetli... Allah yolunda cihad ederler ve kınanmaktan korkmazlar. İşte bu, Allah'ın fazlıdır, onu

KUT

dilediğine verir. Ve (andolsun) Allah vâsidir(ihsânı bol olan), alîmdir (en iyi bilen)." buyrulmaktadır.

İslâm alimleri, ayeti kerimede işaret buyrulan milletin, Türkler olduğunda hem fikirdirler.

ALLAH'IN ORDUSU

Kaşgarlı Mahmud, Tanrı tarafından Türk isminin verilmesini şu şekilde yorumlar: "**Bu, Allah'ın Türk milletine, bütün insanlara karşı lütfettiği bir fazilettir. ÇÜNKÜ ALLAH ONLARA AD VERMEYİ KENDİ ÜZERİNE ALMIŞTIR. Onları yeryüzünün en yüksek yerinde, havası en temiz, suyu en güzel ülkelerine yerleştirmiştir. ONLARA KENDİ ORDUM DEMİŞTİR. Bundan başka, Türkler'de beden güzelliği, tatlılık, yüz güzelliği, eda, büyüklere saygı, sözünde durma, sadelik, kahramanlık, mertlik gibi öğülmeye değer sayısız faziletler vardır."**

Büyük Selçuklu devletinin ünlü veziri Nizâmü'l-Mülk (1018-1092) ise, "**bil ki, yüce Allah, her asırda ve çağda, halk arasından birini seçer, onu padişahlara layık ve methe değer hünerlerle süsler. İnsanlar, onun adaleti içinde yaşasınlar, emin olsunlar diye, dünya işlerini ona tevdi eder"** ifadesiyle Siyasetnâme adlı eserinin daha ilk faslında kut

anlayışının Selçuklularda da devamını vurgulamaktadır.
(*Nizamü'l-Mülk, 1982: 11.*)

Sultan Sencer de bu hususta; "**Allah, bu dünyayı bizim tasarrufumuza vermiş ve bize emanet etmiştir. Bütün emirler ve hükümdarlar bizim memurlarımızdır. Biz cihan padişahlığını babamızdan ve halifeden miras aldık**" diyerek eski Türk ilâhî saltanat ve cihan hâkimiyetinin tam bir temsilcisi olduğunu belirtir.

Kaşgarlı Mahmud'un Türkleri Tanrı'nın ordusu sayan rivayeti, Türk, Moğol ve Osmanlı hükümdarlarının yazdıkları mektuplar ve fetihnamelerde de kullanılmıştır. İlhanlı hükümdarı Hülâgu'nun Mısır sultanına, Fatih'in Karakoyunlu hükümdarı Cihanşah'a, Yavuz Sultan Selim'in ve Kanunî'nin diğer Müslüman ve Hıristiyan hükümdarlara gönderdiği mektuplarda, askerlerinin "**Allah'ın galip ordusu**" olduğu yazılıdır.

Türkler, millî, islâmî, insanî duygularını ahenkli bir şekilde terkib ederek, bir dünya nizamı davası gütmüşler, Allah'ın, cihan hâkimiyetini kendilerine emanet ettiğine yürekten inanmışlardır. Türk devletlerinde devam eden "**Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar**" dünyanın töreye göre, Türk hükümdarı tarafından idare edilmesi inanç ve düşüncesi, Osmanlı Türklerine kadar uzanıyor ve zirve noktasına ulaşıyordu.

KUT

TÖRE

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Töre, Türklere göre ilâhî yaratıcının koyduğu nizamdır. Töre'nin koyucusu ilâhi yaratıcıdır. Töre olmaz ise kâinat yerinde duramaz. Yani Töre, kâinat nizamının da adıdır. Töre hükümleri içindeki tavsiye, yasak ve emirler saf doğrulardır. Töre, bütün insanlığı kucaklamaktadır.

Kut anlayışında "**Kut**" Tanrı'dandır. Kut sahibi kişi artık bütün cihanın hâkimi Tanrı adına, Töre'nin uygulayıcısıdır. Türklerin inanç sisteminin bu yönleriyle, ilâhi nizam olan İslâmiyet ile benzeştiği görülmektedir.

Türklerde ayrıca, ahlâki kurallar olarak da İslâm ahlâkıyla birleşen taraflar çoktur. Şecaat (yiğitlik), kahramanlık, doğru sözlülük, emanete riâyet, mazlumu gözetme, ahde vefa vb. gibi davranışlarda, Türkler tamamen İslâm ahlakına uygun davranmışlardır. Bu nedenle, Türklerin İslâmiyeti kabul etmeleri kolay olmuş ve İslâmiyete çabuk adapte olmuşlardır. Türklerin eski dönemlerinde yüksek bir ahlâk ve seciye sahibi olmaları, onların doğru bir iman noktasında olduklarını işaret etmektedir.

Türk kelimesinin, o zamanlardaki söylenişinin Türük ya da Törük olduğu, sonraki yıllarda Türk'e dönüştüğü kabul edilmektedir. Peki, Türük kelimesi nasıl

KUT

ortaya çıkmıştır? Bu konu üzerinde araştırma yapan pek çok tarihçi vardır. Yine genel kanı, bunun töreye uyan anlamına gelen törük şeklinde ortaya çıkmış olabileceği kanısı yaygındır. İşte hangi töre dediğimizde bu cevap ile karşılaşılıyor: **“Gök Tanrı töresi”**. Çinliler kendi kaynaklarında Türkler için; **"kutsal bir dağda (Tengri Dağı) kendilerine indirildiklerine inandıkları kurullarla yönetiliyorlar ve adına töre diyorlar"** kayıtlarını düşmüşlerdir.

TÜRK DEMEK TÖREYE YANİ ALLAH'IN NİZAMINA UYAN DEMEKTİR.

Türk milleti, tarihin başlangıcından beri, Allah'a vermiş olduğu ahde vefa gösteren ve bunu kendisine töre kılarak gelecek nesillere emanet eden bir millettir. Türk kelimesi, Allah'a verdiği sözde sadık olanları işaret eden bir kelimedir. **Türklük, ırk olarak bir kavme ait olanları değil, Allah'ın ilâhî nizamına kayıtsız şartsız itaat edenleri işaret eden bir kavramdır.**

Allah'ın ilâhi hikmetlerle, sırlarla ve bilgilerle doldurduğu insanlığın ilk atası ve ilk peygamber Hz Âdem, Cennetten çıkarken Türkçe konuşmayı bütün bildiği dillere tercih etmiştir. Türkler, Hz Âdem'in nesli ve âlemlere rahmet olarak gönderilen son Peygamber Hz.Muhammed Aleyhisselamın varisleri olarak, her zaman ahidlerine ve sözlerine sadık kaldılar. Nihayet, Allah'ın azim hükmünün yaklaştığı bu ahir zamanda,

Allah'a verdikleri ahidlerin bir gereği olarak, yine onların içinden vazifeli bir gönlün, bu çağırışı yapması umulur.

Türklerin uzun tarihleri boyunca, dünyaya nizam vermeye yönelik hareketleri, uzak diyarlara yaptıkları göçler, kuru bir cihangirlik davası veya yeni yerler fethetme hareketi değil, kendilerine verilen ilâhî vazifenin bir gereği olsa gerekir.

Kaşgarlı Mahmud *Divan-ı Lugat'it-Türk* adlı eserinin girişinde şöyle der:

“And içerek söylüyorum, ben, Buhara'nın - sözüne güvenilir- imamlarından birinden ve başkaca Nişaburlu bir imamdan işittim, ikisi de senedleriyle bildiriyorlar ki Yalvacımız [Peygamberimiz] Kıyamet belgelerini, âhir zaman karışıklıklarını ve Oğuz Türkleri'nin çıkacaklarını söylediği sırada "Türkler'in dilini öğrenin; çünkü onlar için uzun sürecek egemenlik vardır" buyurmuştur.” (Kaşgarlı, 1939: I/3)

Türklerin ayak bastığı topraklarda yaşayan halklar, Türk'ün varlığından etkilenmiş ve çoğu yaşama biçimlerini bu ölçüde değiştirmişlerdir.

İslâm öncesinde Türkçülüğün, bir ırk sevdası olduğu iddia edilmektedir. Eğer öyle olsaydı, Orta Asya ve Avrupa'nın hiçbir bölgesinde Türk'ten başka bir ırkın

KUT

yaşaması söz konusu olmazdı. Çünkü Türkler bir çok milletle aynı topraklar üzerinde beraber yaşamışlardır. Tanrı inançlarında "**insanları Allah'ın yarattığı**" düşüncesi bulunmaktadır. Onlar için kendi ırkından olsun ya da olmasın tüm insanlık Allah'ın eseridir. Ve kendi ırkından olmayana zulüm, Allah'a isyan ve saygısızlık kabul edilmiştir.

Kutadgu Bilig'in 3192. beytinde: "*Ugan ol koni çın toru birgüçi Törümüŝ kamg halkka yetrü küçi*" yani; "**Tanrı kadirdir, adildir, gerçek töreyi koyan O'dur, yarattığı bütün mahluklara gücü yeter**" ifadeleri Tanrı ile Töre arasındaki münasebeti açıkça ortaya koymaktadır. Yani Töre, Tanrı'nın türetilmişler için koyduğu nizamdır ve buradaki türetilmişlerin hududu da bir başka beyitte (3463. b): "*Bu kök tirgüki ol könilik Toru*" yani: "**Adaletle dayanan töre, bu gökyüzünün direğidir..**" ifadesinde belirlemektedir. Buradaki Töre anlayışı, aynı zamanda kainatın da nizamı sayılmaktadır. Görüldüğü gibi Kutadgu Bilig'e göre Töre, ilâhi nizamdır ve Tanrı ancak kendi koyduğu nizama uyulduğu takdirde kut verir.

Bilge Kağan'ın diktirdiği kitabede ilk cümle "**Tengri tek Tengride bolmuş Türk Bilge Kağan**" diye başlar. "**Tanrı gibi...**" veya "**Tanrı'dan olmuş Türk Bilge Kağan.**" Tanrı'dan geliş inancı burada, çok açıktır.

Türk adı, Töreyle uyan demek ise; o zaman Türk

kelimesi bir ırk adı olmaktan çıkar. Bir inanışın mensupları manasını kazanır. Ve kitabelerde geçen, Gök Tanrı'nın-bazı çevrelerde-millî Tanrı şeklinde anlaşılmasına sebep olan, "**Türk Tanrısı**" ibaresinin millî manası değişir; Töre'yi kabul edenlerin inandığı Tanrı manasıyla karışımıza çıkar ve "**millî Tanrı**" olma vasfını ve ona millî Tanrı denilmesine sebep olan düşünceyi ortadan kaldırır. Ve bu izahın neticesi olarak, Türk adı daha ziyade bir inanışın yani Allah'ın töresinde (nizamında) yürüyenlere verilmiş hususî bir isim olur.

Kut; ilâhî yaratıcının her an, her yerde mevcut olan tecellisine, insanın Töre'ye uymak suretiyle, kendi içinde yaptığı nefis tezkiyesi sonucunda, kendi varlığında mazhar olması demektir. İnsanın, kendi öz cevherinde yaratıcısı ile temasa geçmesi mânâsını taşır. Burada önemli olan nokta, insanın Töre'ye uymaksızın, Kut kazanamayacağı noktasıdır. Şimdiye kadar sadece hakanlara mahsus siyâsi iktidar mânâsına geldiği zannedilen Kut'un, bu mânâları yine mahfuz tutulmakla birlikte, bütün insanlık için geçerli bir ideal olarak anlaşılmalıdır.

Kut, Allah'ın verdiği yakınlıktır ve Töre Allah'ın nizamıdır., Türk demek töreye uyan demek yani Allah'ın nizamına uyan demektir.

Yenisey Yazıt'larında, töre kavramı yok edilmedikçe, Türk milletinin de yok edilemeyeceği şiddetle belirtilmiştir. Yapılan savaşlarda yenilgiler olsa da, töre korun-

KUT

duğu müddetçe yeniden devlet kurmanın mümkün olabileceği aktarılmıştır.

Hz. Mevlâna Mesnevi'de şöyle buyurmuştur:
“Hak kapısından ayrılmayan Türk, var olduğu müddetçe vatansız kalmaz”

Türkler, İslâm öncesindeki devirlerde de tek tanrı inancında idiler ve bu inançlarında samimi oldular. Kıyamete doğru gidişte de Türkler, aynı samimiyette olurlarsa Allah onlara rahmet eder.

TÜRKLERİN İLÂHÎ ÂLEM TASAVVURU VE ALLAH ANLAYIŞLARI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bugüne kadar Türkler'in eski dinleri üzerinde yapılan araştırmalarda; Türk mitolojisi, dini hikaye ve masallar, örf, adet ve inançlar gibi unsurların genellikle hep bir arada ele alınıp incelendiği ve değerlendirildiği görölmüştür.

Türkler'in Müslüman Araplar ile ilk karşılaşmaları, 7. Yüzyılda Hz. Ömer'in zamanında başlamıştır. Ancak Türklerin, 8. Yüzyıldan itibaren Abbasiler döneminde İslâm'a girdikleri söylenmiştir. Halbuki Türk târihinin bundan önceki dönemi karanlıkta kalmış, yeterince aydınlatılmamıştır. Bunun en önemli sebebi ise, bu döneme ışık tutabilecek en önemli kaynak olan "**Oğuznâme**"nin günümüze ulaşamamasıdır.

Yok olmaya yüz tutmuş binlerce nâdir eseri, büyük bir titizlik ve fedâkârlıkla araştırıp bulan ve elde ettiği nüshaları "*Millet Kütüphanesi*" adı altında toplayıp Türk milleti'ne miras bırakan Ali Emîrî Efendi'nin, 1896 yılında Yanya'ya bağlı Delvine kazâsında karşılaştığı, İkinci Bâyezid döneminde Hasan bin Mahmûd el-Bayâtî tarafından kaleme alınmış olan "**Câm-ı Cem-Âyîn**" adlı silsilenâmede-bugüne kadar bilinenlerin aksine-

KUT

Türklerin, Hz. İbrâhim zamânından beri Tevhid inancı üzere buldukları görülmektedir.

Hasan el-Bayâtî, kitabın mukaddimesinde eserdeki bütün bilgileri, elinde bulunan bir "Oğûz-nâme" nüshasından naklettiğini belirtir. Eserde Osmanoğulları'nın ataları ve Kayı boyunun ileri gelenlerinden söz edilmiş, Osmanlı padişahlarının şeceresi efsanevî bir şekilde Hz. Âdem'e kadar götürülmüştür.

Hasan el-Bayâtî'nin "*Câm-ı Cem-Âyîn*"de zikrettiği en önemli bilgilerden birisi; Oğuz Türkleri'nin atası ve en meşhur hükümdârı olan "Oğuz Hân"ın, bizzat Hz. İbrâhîm zamânında" yaşadığını ve Allah'ın bir olduğuna imân etmiş bir "*muvaḥhid olmağın*", (tevhid ehlinde olmayan) put-perest olan babası Kara Han'ı gözünü bile kırpmadan "katl etmiş" (öldürmüş) olduğunu açıklayan satırlardır.

Bayâtî'nin bu hususta verdiği bilgiler, yalnız Oğuz Hân'la sınırlı kalmaz; müellif, "**Turmuş Hân**"ın, Mûsâ Peygamber zamânında hükümdarlık yaptığını, "Boz-Toğân"ın Hz. Dâvûd'a iman getirmiş kimselerden olduğunu, "**Korkulu Hân**"ın Süleymân'ın hizmetinde bulunduğunu hattâ oğlu "**Süleymân Şâh**"a "Hazret-i Süleymân'ın hizmetinde bulunduğundan bu ismi koyduğunu, "**Kurtarı Beg**"in ise İsâ Aleyhisselâm devrine ulaşmış ve onun Allah'ın izniyle ölüleri dirilttiğini işitip "tasdik" etmiş bir kimse olduğunu o zaman mevcut olan

"**Oğûz-nâme**" nüshasından kelime kelime aktarır.

Oğuzların 28. Hanı Kara Han devrinde, Oğuz kavminin ulularından, "**Korkût Ata**" veyâ "**Dede Korkûd**" adlarıyla tanınan kişi henüz hayattaydı. Oğuz kavminin her müşkilini danıştığı ve öğüt ve nasihatlerinden ayrılmadığı bu bilge kişi, Resulullah Aleyhisselâm'ın zuhûruna çok yakın bir zamanda doğmuştu; "Kitâb-ı Dedem Korkûd 'alâ Lisân-ı Tâ'ife'-i Oğûzân"da: "**Resûl -'aleyhi's-selâm- zamânına yakîn Bayat boyından 'Korkut Ata' dirler, bir er kopdı. Oğûz'uñ ol kişi tamâm bilicisiydi, ne dir ise olur idi, ğâyibden dürlü haber söyler idi; Hakk Te'âlâ ânuñ göñline ilhâm ider idi.**" denilerek, ("Kitâb-ı Dedem Korkûd 'alâ Lisân-ı Tâ'ife'-i Oğûzân", Dresden Yzm. Ea, nr.: 86, vr. 3a. (21-23) Bayâtî, a.g.e., vr. 12b. (24-26) Bayâtî, a.g.e., vr. 13a.) Türkler arasındaki yüce mertebesine işâret ediliyordu. Allah'ımız ilk günden itibaren velâyet gönüllerini vazifelerendirerek kullarını ikaz etmiştir.

Bu eserdeki bilgiler; Türklerin İslâm inancına çok benzeyen ve "uçmağ" (cennet), "tamu" (cehennem) Şeytan, Kurban kesmek, Ahiret inancı vs. gibi kavramları da ihtivâ eden "**Teg Tengri**" inancının, aslında İslâm'daki "**Bir Allah**" inancından başka bir şey olmadığını net bir biçimde ortaya koymaktadır.

Türkler, Tengri'yi her yerde, her şeyde kabul etmişler ve gökyüzü ile bağdaştırarak, O'na "**Gök Tanrı**" inancında bulunmuşlardır.

KUT

Yolug Tigin; Kül Tigin ve Bilge Kağan'ın vefatından sonra yazdığı bir ilavede: "**Hepiniz uça vardınız, öteki aleme uçtunuz, Tanrı'daki diriliğinize döndünüz**" ifadesi Türkler'deki ahiret inancını göstermektedir.

Tarihçi Süryani Mikâil, Anadolu Selçukluları'nın İslâmiyet'ten önceki tek Tanrısından söz açarken, "**Türklerin bu yüce Tanrıya Kan Tengri, yani Han Tanrı, en Yüce Tanrı dediklerini**" yazıyordu. Bu deyim "**Kang Tengri**" şeklinde de söylenebilirdi. Çünkü eski Türkçede "**Kang**" sözü, baba ve en ulu ata için kullanılan bir deyimdi. (Ahmet Taşağıl "*Kök Tengri'nin Çocukları Avrasya Bozkırlarında islâm Öncesi Türk Tarihi*")

GÖKTÜRK KİTABELERİNDE TANRI İDRAK VE ANLAYIŞI

(Kül Tigin, Güney 9) "**Tanrı buyurduğu için, kendim devletli olduğum için, kağan oturdum.**"

(Kül Tigin, Doğu 10,11) "**Yukarıda Türk tanrısı, Türk mukaddes yeri, suyu öyle tanzim etmiş.**"

(Kül Tigin, Doğu 12) "**Tanrı kuvvet verdiği için babam kağanın askeri kurt gibi imiş, düşmanı koyun gibi imiş.**"

(Kül Tigin, Doğu 15) "**Tanrı yardım ettiği için**

(babam Kağan) devletlileri devletsiz bırakmış, kağanlığı kağansızlatmış, düşmanı tâbi kılmış, dizliye diz çöktürmüş, başlıya baş eğdirmiş."

(Kül Tigin, Kuzey 10) **"Zamanı Tanrı yaşar. İnsan oğlu hep ölmek için türemiş."**

(Bilge Kağan, Kuzey, 1) **"Tanrı gibi gökte olmuş Türk Bilge Kağanı, bu zamanda oturdum."**

(Tonyukuk, Güney, 9) **"Biz iki bin idik. Savaşttık. Tanrı lütfetti, dağıttık."**

Orhun Yazıtlarında, Şamanizm'in en ilkel inançlarından olan kötü ruhlardan ve bazı putlardan hiç bahsedilmemesi de dikkat çekicidir.

Bilge Kağan'ın Budizm'e göstermiş olduğu ilgi, her halde, halk arasında yaygın olan ilkel Şamanizm'e bir tepki olarak değerlendirilebilir. Çin kaynaklarına göre Bilge Kağan, Çin'de olduğu gibi karargâhının etrafına kale yapmak, Buda ve Lao-tseu adlarına tapınaklar inşa etmek hevesine düşmüş, halkını şehir hayatına alıştırmak ve onların günlük hayatını Buda inancının ayinleriyle düzenlemek için şehir ve tapınak inşa ettirmek istemiş, ancak onun bu fikri Vezir Tonyukuk'un şiddetli muhalefetiyle karşılaşmıştır. (*İbrahim Kafesoğlu; Eski Türkler'de Devlet Meclisi - Toy, Birinci Millî Türkoloji Kongresi. İstanbul, 1980, s. 206*)

KUT

İslâm gezgini İbn Fadlan, Oğuzlar'ın "Tek Tanrısı"nın bulunduğundan bahsetmektedir. Bilginin anlattığına göre, "...**Oğuzlar'dan birisi bir zorluk görür, yahut hoşuna gitmeyen bir durumla karşılaşırsa başını göğe kaldırarak o 'Bir Tanrısı'na sığınır.**"

Göktürkler döneminde, Gök Tanrı hakkındaki inanç ve düşüncelerin tekâmül ettiği, onların bıraktıkları ünlü Orhun Anıtları'ndan öğrenilebilmektedir. Göktürk kağan ve beyleri bu anıtlarda, Türk ulusuna yaptığı iyilik ve yardımları için Tanrı'ya şükranlarını içtenlikle ifade etmişlerdir. Yazıtlar'a göre, kağanları tahta çıkaran, Türkler'e zafer kazandıran, onları felâketlerden koruyan hep Gök Tanrı'dır. Türkler'in başarılarından söz ederlerken, kağan ve beyler her seferinde "**Tanrı'nın inayetiyle**" ifadesini kullanmayı ihmal etmemişlerdir. Burada en çok dikkat çeken husus, "**Tanrı**" adının tek başına, başka tanrılarla karıştırılmadan söylenmiş olmasıdır.

Bu konuyla ilgili birinci örnek: "...**Tanrı güç verdiği için babamın ordusu kurt gibiymiş, düşmanları da koyun gibiymiş.**" (*Anıt I. Doğu Yüzü. Satır 101*); - İkinci örnek: "...**Tanrı yardım ettiği için (babam Kağan) devletlileri devletsiz bırakmış, kağanlıları kağansız bırakmış, düşmanları yola getirmiş, onlara diz çöktürmüş, baş eğdirmiş**" (*Anıt I. Doğu Yüzü, Satır 102*)

Eski Türklerde, büyük göçebe imparatorluklarının kurulmasından sonra, imparatorluğa dahil bütün uluslar için bir Gök Tanrı inancı ortak ve genel bir kavram olarak kabul görmüştür... Çin kaynakları, Orta Asya'da devlet kuran soyların hepsinde Gök Tanrı kültünün bulunduğunu tespit etmişlerdir. (MORI. M.; *Reconsideration of the Hsiung-Nu State, Tokio, 1973, s. 23.*)

Eski Türklerin, sahip oldukları Gök Tanrı inancı, kamu hukuku alanında çok önemli etkilerde bulunmuştur. Bu etkilerin başında hiç kuşkusuz "**Egemenlik Anlayışı**" gelmektedir. Nitekim Eski Türklerde, kağanın egemenliğinin, ona Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır.

Kağanın egemenliğini Gök Tanrı'dan alması ve onun tarafından tahta oturtulması düşüncesi, kendisine görevini başarabilmesi için bir takım ferdi kabiliyet ve üstünlüklerin tanındığının da kabul edilmesini gerekli kılmaktadır. Kağanın, gerçekte bu meziyetlere sahip olup olmaması önemli değildir; önemli olan onun bu meziyetlere sahip olduğuna inanılmasıdır. Eski Türk inancına göre, kağanın bu nitelikleri doğuştan gelmektedir. Kanda gizli olan bu nitelik babadan oğula geçmektedir. Yine aynı düşünceyle hanedanın bütün erkek üyelerinin de devleti yönetme hakkının bulunduğu kabul edilmekte, içlerinden birinin kağan yapılması ise Gök Tanrı'nın takdirine bırakılmaktadır. Çünkü bu kişi onun

KUT

tarafından verilen kuta dayanarak yönetimi ele geçirmektedir.

Ülke yönetiminde bu kadar önemli bir rolü ve etkisi olan kut, Şamanizm'de "**Hayat Unsuru**", "**Can**" anlamlarında kullanılmıştır. Türk ve Moğollar bu kavramı, genellikle "**Semadan İnen Bir Nur Sütunu**" şeklinde tasavvur etmişlerdir. İşte kağanın soyunun bu nur sütunundan geldiğine inanılmış, kağan da bu sebeple kutsal sayılmıştır. Hazarlar'da da kağan, kam ailesi gibi kutsal olduğundan halka yüzünü göstermemekteydi. (*Halil İncelik; Osmanlılar'da Saltanat Veraseti Usulü ve Türk Hakimiyet Telakkisiyle İlgisi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. XIV/1, 1959. s. 74.*)

Asya Hunlarında "**Gök**" sözcüğü aynı zamanda Tanrı anlamında kullanılmıştır. O dönemin kağanlarına verilen "**Tengri Kut**" unvanı eski Türklerde "**Tanrısal Egemenlik**" anlayışının başladığını ispatlamaktadır.

Gök Tanrı inancı, eski Türklerde neredeyse bir "**Türk Tanrısı**" kavramı ile özdeşleşmiştir. Eski Türkler, Tanrı'nın yalnızca kendilerini koruduğuna ve onları diğer uluslardan üstün tuttuğuna inanmaktaydılar. Ancak bu durum, Türklerin Tanrısının evrensel bir Tanrı olduğu gerçeğini değiştirmez; zira Türkler sonradan tek tanrılı dinlere (musevilik, hristiyanlık ve İslâmiyet) girdiklerinde kendi Tanrılarını yeni girdikleri dinlerin tanrılarıyla özdeşleştirebilmişler, "**Tanrı**" adını yeni dinlerinin tanrısı

için de kullanmada hiçbir tereddüt göstermemişlerdir (Osman Turan, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, İstanbul, 1978, s. 104. ,5 Turan;a.g.e.,s.105.)

Orhun Yazıtları'nda ise, hükümdarın Tanrı'ya benzediğini ve onun tarafından iktidara getirildiğini anlatan "**...Ben Türkler'in göğe benzeyen, gökten gelmiş bilge kağanı, bu zamanda tahta çıktım. Sözlerimi sonuna dek dinleyin**" ifadeleri dikkat çekicidir. Göktürk Kağanı benzer şekilde, "**...Ben Tanrı gibi gökte yaratılmış Türk Bilge Kağan, tahta oturdum**" sözleriyle de egemenliğin Gök Tanrı ile olan ilişkisini ortaya koymaktadır.

Temuçin'in "**Cengiz Han**" unvanıyla Orta Asya göçebe imparatorluğunu üzerine aldığı onaylandığı dinî-siyasî toplantıda, onun Gök Tanrı tarafından gönderilmiş kağan olduğu ilân edilmiştir. "*Mengü Tengri Küçündür (Ebedî Tanrı Gücüyle)*" ifadesi tüm Moğol vesika ve mühürlerinde, kağanların unvanı olarak yer almıştır "**Cengiz Han**" aslında ad değil, unvan olup; "**Cihanşümul İmparator**" anlamına gelmektedir.

Eski Türklerde can ve ruh kavramları "**tin**" sözcüğüyle ifade ediliyordu. Ölüm, ruhun bedeni kesin olarak terk etmesi anlamına gelmekteydi. Eski Türkler göre, ruh bedeni sadece ölüm anında değil, uykuda ve çeşitli hastalıklar sırasında da geçici olarak terk etmekteydi.

KUT

Eski Türkler, ölümün bir son olmadığına ve ölümden sonra bir ahiret hayatının olacağına inanmaktaydılar. Onların, at ve silâhlarıyla birlikte gömülmeleri ve atlarına binerek cennete gideceklerine olan inançları bu gerçeği vurgulamaktadır. Türkler bu sebeple atın semavî bir kaynaktan geldiğine ve kutsal olduğuna inanmaktaydılar. Bu durum, doğal olarak, onların miras hukuklarını da etkilemiştir. Türklerde öldükten sonraki yaşamla ilgili olarak bu dünyada iyi işler yapanların ruhlarının göğe çıkacağı, buna karşılık kötü işler yapanların yer altına gidecekleri düşüncesi hakim olmuş ve yeraltında bulunan cehenneme "**Tamu** (Tamuğ)" adı verilmiştir. Şu halde, eski Türklerde bu dünyada yapılanlarla ilgili olarak, ahirette hesap verileceği inancı bulunmaktadır. (Ünver Günay, - , Harun Güngör; *Türkler'in Dinî Tarihi*. Ankara, 1997. s. 70-71. - TURAN; a.g.e.. s, 109.)

Göktürkler devrinden kalma ***Irk Bitig*** adlı bir kaynakta şöyle bir cümle vardır:: (Tanrı diyor ki) "**Ben kara yol Tanrısıyım. Kırılanları birleştiririm; yırtılanları onarırım.**" Burada, Tanrının seslenmesi var yani kelâm sıfatı konuşan tanrıya işaret etmektedir.

Türklerin "***Tengri/Tanrı***" anlayışı ile İslâm'daki "**Allah**" inancı arasında yüzden fazla benzerlik tesbit edilmiştir. Birkaç misal vermek icap ederse:. Allah Kadim, Tanrı Bayat; Allah Baki, Tanrı Mengü; Allah İrade sahibi, Tanrı Erkli; Allah Kadir-i Mutlak, Tanrı Oğan;

Allah Semi, Basar; Tanrı duyan, işiten; Allah muhalefet'ün-lil havadis ve müstağni, Tanrı Mungsuz; Allah Halim, Tanrı Tuzun; Allah Halik, Tanrı Törütgen vb... dir. Bu misalleri çoğaltmak mümkündür.

Din, ilk önce Hz.Âdem'den başlayarak yayılmıştır. O halde, başlangıç itibarıyla dini bir görmek icap eder. Her geçen zamanda, peygamberler ile ortaya konan daha ileri anlayışlara insanlar "farklı dinler" demişlerdir ki bu makbul olmamıştır. Hz Muhammed kendisinden önceki bütün peygamberleri kabul ve tasdik etmiştir.

ŞAMANİZM TÜRKLERİN BİR DİNİ DEĞİLDİR.

Şaman kelimesi Türkçe değildir. Orta Asya'daki Türk toplulukları, bu kelimeyi kullanmazlardı. Üstelik Türklerin din görevi ile ilgili kişilere KAM veya BAKSI dedikleri, Şaman demedikleri ispat edilmiştir. Türklerin Kam kelimesi, Turfan metinlerinden başka Kutadgu Bilig, Divan-i Lugat'i-t Türk gibi eski metinlerinde geçmektedir.

Şaman kelimesi, ilk önce 17. yüzyılın sonlarına doğru, Rus elçisi olarak Çin'e giden L. İbrad ile onun yol arkadaşı A. Birand tarafından, bir nevi "*rahip*" veya "*sihirbaz*" veyahut da "*büyücü rahip*" anlamında kullanılmıştır. İlk tanıtımda bir din adı olarak zikredilmemiştir. Buna rağmen Şaman kelimesi, Rusça yoluyla bilim diline sokulmuş ve sonra bir din biçiminde tanıtılmak istenmiştir.

KUT

Şaman, kelime anlamı olarak büyücü rahip manasına gelir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, artık kesin olarak "**Şamanizm**" diye adlandırılacak bir DİN'in olmadığını ortaya koymuştur.

Allah tarafından vazifeli kılınan bir peygamberi olmayan, bir kitabı olmayan ibadet yerine sihir, büyü ve cinlerle uğraşan bir anlayışa din demek dini anlamamak demektir.

Yakın zamanlarda bir kesim, "*Türklerin dinini değiştiririm, Şamanizm bizim eski dinimiz*" propagandasını yaparak, bu milletin Müslümanlık ile bağlarını koparmaya çalışmıştır. Türk milletinin, Allah ile olan münasebetini bir yere oturtamıyorlar.

Türk veziri Tonyukuk, Tanrı dinini ve töreyi savunmuş yabancı kültür ve inançları reddetmiştir.

585 yılında, Göktürk hakanı İşbara'ya, Çin imparatoru tarafından yazılan mektupta, "**Büyük Türk Kağanı**" şeklinde hitap ediliyordu. İşbara Han ise Çin imparatoruna verdiği cevapta, "**Türk'ün Tanrı tarafından kuruluşundan bu yana elli yıl geçti**" diyordu.

Türk hükümdarları, kut sahibi oldukları halde kendilerinde ilâhîlik olduğunu iddia ederek kendilerini tanrı mesabesinde görmemişler ve pek çok toplumda görülen Tanrı-Kral anlayışını benimsememişlerdir. Bu husus entesandır.

Attila yazıtlarında geçen, Türk hükümdarı Attila Romalıları tarif ederken; **"PUTA TAPAN KAVİMDİR"** der ve şöyle devam eder; **"IRKIMDAN OLAN PUTA TAPMAZI!"**

Türklerde "Kut" anlayışı, ilk günden beri vardır. O halde Türklerde Allah anlayışı sonradan ortaya çıkan bir konu değildir. Bu da, Allah'ın bir rahmeti olarak bilinmelidir.

Pek çok kavim putlara taparken, Türklerin putlara tapmaması, onların Allah anlayışında ne kadar şuurlu olduklarını göstermektedir.

Kut anlayışının, tarihten ziyade Allah anlayışı içinde değerlendirilmesi icap eder. Puta tapanlar tarih içinde yok oldu. Ancak Allah idrak ve anlayışı her an daha ileri bir anlayışla devam etmektedir.

Din lüzumlu olduğu için insanlar tarafından ortaya konulmuştur denilmektedir. Ancak Türklerde nasıl bir lüzum din anlayışını doğurmuştur denilirse ne cevap verilecektir?

Göbeklitepe ve Mısır gibi kültür ve medeniyetleri incelediğimizde buralarda yapılan tatbikatlarda, gök cisimlerine kudret atfedildiği görülmektedir. Ancak eski Türklerde doğrudan doğruya ilâhî yaratıcı kudrete dayanan bir idrak ve anlayış söz konusudur.

KUT

Cürcün Beyi Sül Türk 717 yılında Müslüman olmuş, böylece Cürcan ülkesi İslâmlaşmıştır.

Karahanlı Hükümdarı Satuk Buğra Han, İslâmiyeti benimsedikten sonra 940 yılında Karahanlıların resmi dini İslâm olmuştur. Aynı yılda Volga çevresindeki Bulgar Han'lığı da Müslüman oldu. İslâmiyet, Urallar ve Sibiryâ çevresinde 940-950 yıllarında yerleşti. Türk tarihinde çok önemli ve çok değerli bir olay olarak 10. yüzyılda Türk milletinin en az %80'i İslâm dinini kabul etmiştir. 12. yüzyıla gelindiğinde Türklerin İslâmiyete akın akın girmeleri sonucunda, Orta Asya'ya hâkim olan din İslâm olmuştur.

Kut anlayışı, Allah'ın zatiyetini vurgular yani "Tek Tanrı" inancını vurgular.

İlâhi Kudret birdir ancak insanlar yanılğıya düşmüşlerdir; geçmiş kavimler gök cisimlerine ya da tabiat olaylarına ayrı ayrı kudret vermişler ancak kudret birdir. Tarihte gördüğümüz yüzlerce putlar çıkarmışlar. Ancak tapılacak kudret özeldir, birdir.

Kur'an'da "**Rahman olan Allah'ın yaratışında hiçbir uygunsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?**" (MULK Suresi 3. ayet) buyrulur. O halde, Allah birdir, kudret birdir çünkü "bir nizam" vardır.

İlk günden itibaren, doğru bir inanç

üzerinde yürüyen insan nesli Türktür. Allah anlayışı birdir, Türklük anlayışı da birdir.

YAŞAM ALLAH'IN BİLİNMEKLİK ARZUSUNUN BİR TATBİKATIDIR

İnsan, yaratılış itibarı ile çok yönlü bir varlıktır. Allah'ın arzusu insanda belirir ve insan pek çok hususu aynı zaman içerisinde düşünebilir. Bu, Allah'ın insan varlığı üzerindeki tecellisi ile ilgili bir hususiyettir. Bütün varlıklardaki tecelli Allah'a ait olduğuna göre, Allah'ın namütenahiliğinin tam olarak idrak edilmesinin mümkün olmadığı böylece daha iyi anlaşılabilir.

Allah, kendisindeki namütenahiliği temaşa etmek için âlemleri yarattı. Allah'ın rahmetini görmek, yani terakki etmek için müsbet ve menfinin olması lazımdır. Ancak haddi aşan menfinin kısıtlanması vardır. Menfi, geçmişteki kadar şiddetli olmasa da, bugün de vardır. Ama menfinin de bir sınırı vardır; haddi aşan menfi yok edilir.

İNSAN DÜNYAYA AİT BİR VARLIK DEĞİLDİR

Rabbimiz, Kur'an'da insanın yaratılışı ile ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır:

"Andolsun, biz insanı, çamurdan (süzülmüş) bir özden yarattık. Sonra

KUT

onu sağlam bir yerde (ana rahminde) bir nutfeye olarak yerleştirdik.. Sonra o nutfeyi bir aleka(aşılanmış yumurta) yarat-tık derken o alakayı bir mudga(cenin) yarattık derken o kemiklere bir et giydirdik, sonra da 'Hu'yu bir başka yaratış olarak inşa eyledik. Yaratanların en güzeli Allah ne mübarektir. sonra, bunun ardından, muhakkak ki sizler elbette leceksiniz. Muhakkak ki siz, kıymet günü diriltileceksiniz.." (M'minun 12-16)

İnsan, Allah'ın ayniyet-i ilhyesidir. Cebrail Allah'ın meleğidir. "**KUL**" Allah'ın göründüğü noktadır. Her varlık, asliyeti itibarı ile Allah tarafından yaratılmış olduğu için elbette ki kuldur. Ancak her varlık makamına göre kuldur. Bütün diğer varlıklar insana tâbidir. Allah, bütün varlıkları insanın emrine vermiştir.

İlk yaratılışta, cennet ve içindeki bütün varlıklar da insan için yaratılmış, cennet Hz.Âdem için mesken kılın-mıştır.

Allah'ımız, önce Hz.Âdem'i yaratmış ondan da eşi Havva'yı yaratmıştır. Rabbimiz; "**Bende sonsuz arzular var... sevgi, aşk, rahmet, mağfiret...**" Havva'yı yaratarak Âdem'in bu duyguları yaşayarak idrak etmesini arzu buyurmuştur.

Birbirlerini kendi parçası olarak gören eşler, tevhide gelerek Allah sevgisini tek bir noktada toplamış olurlar.

Melekler, “**arzda bir halife kılınmasına**” önce itiraz ettiler. Onlar kendileri dışında bir varlık düşündüler. Melekler kendilerini de yaratanın Allah olduğunu unuttular. Melekler, Allah'ın varlığının dışında bir varlık telâkkisi içerisinde bu itirazı yaptı. Ancak Allah'ımız kudret-i ilâhîyesindeki arzusunu varlık olarak nasıl arzu ederse öyle yaratır.

Melekler, “**Biz seni hamd ile tesbih ettiğimiz ve seni takdis ettiğimiz halde sen orada fesad çıkaracak ve kan dökecek bir kimseyi mi orada kılacaksın?**” (*Bakara 30*) dediklerinde, kendilerini Allah'ın yaratmış olduğunu idrak edemediler. Melekler “**biz varlığımız başka bir varlık mı yaratacaksın**” dediler.

Rabbimiz meleklerle; “**Ben sizlerin bilmediklerinizi bilirim,**” (*Bakara 30*) buyurarak, bilmenin ancak Allah'ın bildirmesi ile olacağını işaret buyurmuştur. Allah'ın halife olarak yaratmış olduğu varlığı kabul etmeyenler, melek de olsa makbul olmuyor.

Melekler, kendilerini varlık olarak gördükleri için Allah'ın arzusunun görünme noktası olan “arzda halife kılacağım” arzusuna itiraz ettiler. Maneviyat ise Allah'ın varlığının dununda bir varlık telâkkisi içerisinde değildir.

KUT

Maneviyat, kendi vücudunu Allah'ın gayrısı olarak görmez. Bu, maneviyatın en ince noktasıdır. Âyet bu şekilde idrak edilirse işte o zaman kesin bir iman başlar.

Âdem'deki yüksek vasfı İblis çekemedi. İblis'te çekememezlik var, haset var. Âdem varlığının hususiyetini kabul etmedi. Yani Âdem'deki velâyeti kabul etmedi. Acaba Âdem sırrına karşı gelenlerin hali İblis'ten kalma miras mıdır?

Âdem ve Havva, Allah'ı biliyordu. Ancak Rabbimiz "**şecereye (şu ağaca) yaklaşmayın**" (A'RAF-19) buyurduğunda "**ilâhî şeriatının**" tatbikatı başlamıştır. Şeriat, Allah'ın kullardan istediği şeydir.

"**Şecereye yaklaşmayın**" emr-i ilâhîsi, Allah'ın Âdem tecellisindeki şeriatıdır. Bu ilk tatbikat bugüne kadar gelen tatbikatların başlangıcını oluşturmuştur.

İNSANIN DÜNYAYA GELİŞİ TAMAMEN ALLAH'IN PROGRAMININ BİR ETABIDIR

Rabbimiz, Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed gelinceye kadar pek çok peygamberler yollamıştır. Maalesef insanlar peygamberlerin çoğunu dinlememiş hatta bazılarını da şehid etmişlerdir. Buna rağmen Rabbimiz insanların düzgün bir noktaya gelmeleri için peygamberler göndermeye devam etmiş ve en son olarak Sevgili Efendimizi göndermiştir.

Peygamber olarak ancak Hz.Muhammed ile inen hükümler kıyamete kadar tatbik edilecektir. O halde bu ilâhi bir programdır.

İnsanlar, Allah bizimle alakayı kesti şeklinde düşünmektedir. Ancak bu geçerli bir düşünce değildir. Çünkü her varlığın asliyyeti Allah'ın kendisidir. Her şey Allah'ın programının içerisinde.

Dünya yaşamı kısıtlı bir programdır. Bu dünyadan ayrılan ve daha ileri tecellilere muhatap olan artık bu dünyaya geri gelmek istemez.

Rahman sûresi 29. âyetinde,

**"Semâvat ve arzdakiler Hû'dan isterler
Hû her an bir şendedir"** buyrulmaktadır.

Bu âyeti, Rabbimizin her an daha ileri arzularını tatbikata koyacağını işaret etmektedir.

Allah'ımızın zatiyet-i ilâhîyesindeki arzularının elbette yaratmada yansımaları olacaktır. Bu husus, Allah'ımızın kudretinin sonsuzluğunu işaret etmektedir.

KUT

İNSANLAR DÜNYAYA GELDİKTEN SONRA DÜNYAYA UYMUŞ AZ BİR KISMI İSE İLÂHÎ ÂLEME DÖNÜŞ İÇİN HAZIRLIK YAPMIŞTIR

Allah'ın tatbikatını aynen kabul eden insan kurtulmuştur. Allah'ı dünya düşüncesi içinde değil, dünyanın üzerinde her şeyden tenzih ederek düşünmek icap eder.

İnsan öldükten sonra, Allah'a "**CİSİM**" olarak değil "**RUH**" olarak dönecektir.

Ruh, Allah'ın insana tekâmül için verdiği bir hususiyettir. Beden zaten dünyada yaratılmış ve dünyada yaşamaya uyumludur. Beden bir anneden yaratılmış ve anne kucağında belli bir olgunluğa gelmiştir. Ancak esas olan ruhun terakki etmesidir.

Asıl olan ruhtur. İnsan kendi varlığının asliyyetine ruh olarak kavuşacaktır. Cismaniyet dünya için yaratılmıştır. İnsan bedeni bu dünyanın dışında başka bir sey-yarede bile yaşamaya müsait değilken ilâhî âlemde bu bedenle yaşanacağını düşünmek doğru olmasa gerekir.

Kün(ol) emri ile yaratılan âlemler, ilâhî emir geldiğinde enerjiye dönüşeceklerdir. Esasen uzay alemi her an için yok olup yeniden yaratılmaktadır.

KILICIM GÖK GİRSİN KIZIL ÇIKSIN

Bir kardeşimizde şu ilham zuhur etmiştir: "**kılıcım gök girsin kızıl çıksın. Hatmül Velâyet'e biat edenlerdeniz. Kılıçlarımızı kuşandık bekliyoruz... Bilge Kağan...**"

"**Kılıcım gök girsin kızıl çıksın**" yemini, Türk tarihinin en büyük yemindir. Bu yemin Hatmül Velâyet noktasına yani Hüve'ye yapılmaktadır.

"**Kılıcım gök girsin kızıl çıksın**" yemini Türkler'de silah üzerine yemin etme geleneğinin ilk örneğidir. Kılıç kabzası tutularak söylenen bu yeminin anlamı "**eğer sözümde durmazsam bu kılıç bedenime gök renginde girsin, kızıl renkli kanıma bulanarak çıksın**"dır. Veya "**Sözümde durmazsam kılıç kanıma bulansın; demir, benden öcünü alsın.**" anlamına gelmektedir.

Bu zamanda Hatmül Velâyet noktasından izhar olunan iman Allah'ın makbul tuttuğu imandır. Bu iman insanı kurtarır. Bu yemini eden Allah'ı, son zamana kadar olan manevî terakkide tasdik etmiş olmaktadır.

Hatmül Velâyet, sonsuzluğu işaret eden Hüve'yi açmakla sonsuz olarak Allah'a imanı ikrar etmiş olmaktadır. İşte gerçek iman budur. Rabbimiz bunu arzu buyuruyor. Bu yemini edenler, Hatmül Velâyet'i kabul ve ikrar

KUT

etmekle kendi iman ve inançlarının da sonsuz olduğunu izhar etmiş olmaktadırlar. Bütün bu tatbikat, Allah'ın kendisindeki rahmet-i ilâhîyenin tam mânâsı ile idrak edilmesi içindir.

Türk tarihinin geçmiş zamanlarında da yapılan bu duanın, o zamanın yakınlık bulmuş olan gönüllerinin ilhamı ile yapıldığını göstermektedir. Çünkü Allah'ın zuhur ettiği gönüllerin duasını Rabbimiz kabul eder.

KAYAD EL- ASR

Bir manevî gönülde zuhur eden "**Kayad el Asr Ell Hacc Hüseyin Vedad**" beyan-ı ilâhîsindeki hususiyet nedir?

KAYAD: Eski Türk boylarından olan Kayı boyundan gelecek nesile ve Kayı çocuklarına verilen isimdir.

İbnü'l-Arâbî *Fütûhâtü'l-Mekkiyye* adlı eserinde, Hâtemü'l Evliyâ olan zâtın, "**Arab'ın en şerefli soyuna mensup olacağını**" haber verdiği halde, Resulullah Aleyhisselâm'ın huzurunda Arapça değil, başka bir milletin diliyle konuştuğuna dikkati çekerek; "**Hatim O'nun (Resûlullah'ın) huzurunda diz çökmüştü ve O'na bir kadının sözünü haber veriyordu. Hz.Ali de (a.s.) Hatim'in konuştuğu dili tercüme ediyordu.**" demiştir. (*Fütûhâtü'l-Mekkiyye*, c. 1, s. 114. bas.: Beyrut, 1994)

Yaklaşık on bir asır önce kaleme aldığı "**Hatmü'l-Evliyâ**" adlı eserinde, kırkların tümünün zuhûrundan sonra "**Hâtemü'l-Evliyâ**" olan zâtın kâim olacağını haber veren Hakîm Tirmizî, yaşadığı mânevî tecellîleri anlattığı "**Büdüvv-ü Şe'n**" adlı risâlesinde, kırkların zuhûrundan sonra kâim olacak olan bu zâtın, halkın fesada düştüğü bir zamanda Türk'e gönderileceğini keşfetmişti.

Allah'ımız, her zamanda kendisinin nasıl tanınıp bilinmesini arzu ediyorsa o kadarını açmıştır. Eski Türklerde "**Tengri**" kelimesi lütfedilmiş, onlar da bu isimle yaratıcı kudrete iltica etmiş ve zikretmişlerdir.

Peygamberimizin ALLAH ismini zikretmesi ve HÜVE'yi işaret etmesi ve Hatmül Velayet'in Hüve'yi açması ile ilâhi kudret, bu isim ve hakikat ile tanınıp bilinmiştir. Allah'ımız, hangi devirde, hangi ismi ile zikredilmesini arzu buyuruyorsa o isim ile zikrediyoruz. Allah bildirmese, Allah'ın zâtında olan bu hususiyetleri kim bilebilir.

Elhamdu Lillâhi Rabbil Âlemîn.

**Hüve't Tevfiku'r Refîk
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD**